

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
OKTÓBER ♦ ŘÍJEN ♦ PAŹDZIERNIK 1972 ♦ CENA 1 ZŁ.

10.

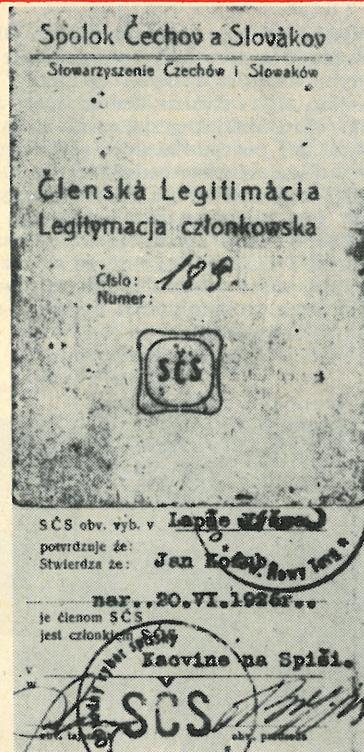
ZWIĘZEK CZECHOSŁOWAKÓW
W POLSCE

LEGITYMACJA

SVAZ ČECOSLOVÁKŮ
V POLSKU

LEGITIMACE

AKCOURIWA
POŁ. WOEN. KOMENDANTKI
gor. LUBLIN
13.09.1952

Legitymacja członkowska
Členská Legitimácia

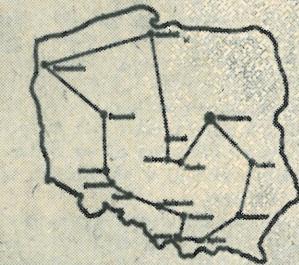
S.C.S.

Towarzystwo Czechów a Słowaków
Spolok Čechov a Slovákov

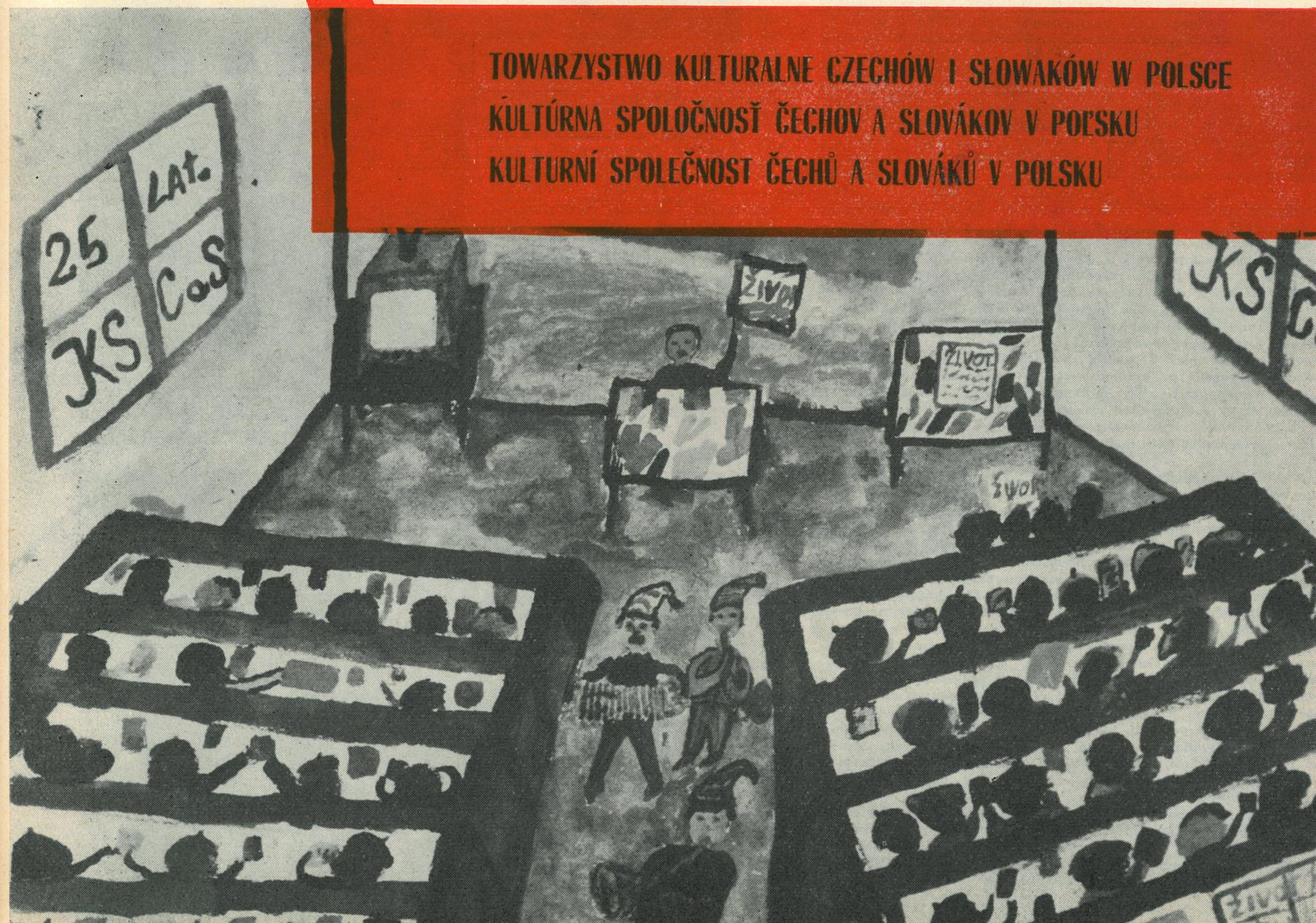
Vítame delegátov
na Organizačný sjezd Spoločnosti kultúrno-sociálnej
Čechov a Slovákov

KRAJANSKÝ ŽIVOT

9-10 marec 1957
Krakov

TOWARZYSTWO KULTURALNE CZECHÓW I SŁOWAKÓW W POLSCE
KULTÚRNA SPOLOČNOSŤ ČECHOV A SLOVÁKOV V POĽSKU
KULTURNÍ SPOLEČNOST ČECHŮ A SLOVÁKŮ V POLSKU

25
let

VÍTÁME
V
ZELOVĚ
14.-15.X
1972

JÁN ĎURČÁK
II. ODMĚNA
V SOUTĚŽI ŽIVOTA

PRI PRÍLEŽITOSTI 25. VÝROČIA ZALOŽENIA A PÔSOBNOSTI SPOLOČNOSTI ÚV KSČaS A REDAKCIA ŽIVOT BLAHOELAJÚ VŠETKÝM ČLENOM A ČINITEĽOM NAŠEJ ORGANIZÁCIE, VŠETKÝM KRAJAN-KAM A KRAJANOM K DOSIAHNUTÝM ÚSPECHOM A ŽELAJÚ VELA ĎALŠÍCH PLODNÝCH ROKOV V POVOLANÍ A SPOLOČENSKEJ PRÁCI, V ČINNOSTI V PROSPECH ROZVOJA NASEJ KRAJANSKEJ ORGANIZÁCIE, AKO AJ MNOHO ÚSPECHOV V OSOBNOM ŽIVOTE.

25 ROKOV KSČaS

Nedeľa 3. septembra tohto roka bola pre celú Kultúrnu spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku mimoriadnym dňom. Tento deň totiž, o 18.00 hodine začali vo 24 dedinkach na Spiši a Orave jubilejné oslavu pri príležitosti 25. výročia založenia a pôsobnosti Spoločnosti.

Predsedovia miestnych skupín KSČaS mali príležitosné prejavy ku krajanom a ostatným obyvateľom dediniek zhromaždeným vo veľkom počte. Potom zahoreli už tradične vatry, hrali kapely, tancovali a spievali súbory. Do neskorých nočných hodín sa všetci veselo zabávali na ľudových veseliciach.

Nepochybne dôležitou udalosťou pre Spoločnosť bolo pokračovanie týchto slávností v nedeľu 17. septembra t.r. Tento deň, o 11.00 hodine, v sídle Okresného výboru Poľskej združenej robotníckej strany v Novom Targu sa konalo slávnostné stretnutie činiteľov Spoločnosti s exekutívou Okresného výboru PZRS, ktorému predsedal prvý tajomník OV PZRS, súdr. Józef Nowak. Spoločnosť reprezentovali predstaviteľia miestnych skupín a Obvodných výborov z Oravy a zo Spiša, vedenie Ustredného výboru KSČaS s predsedom Jánom Molitorisom a tajomníkom Augustínom Andráškom, ako aj vedenie našej redakcie. Stretnutie, ktoré uplynulo v srdečnom a priateľskom ovzduší, sa zúčastnili aj predstaviteľia vojvodských orgánov z Krakova: súdr. Franciszek Kolodziej z administratívneho oddelenia VV PZRS, zástupca vedúceho Uradu pre vnútorné otázky Vojvodského národného výboru súdr. Andrzej Gajda, ako aj súdr. Feliks Bochenek z tohto úradu.

Ten istý deň odpoludnia činitelia Spoločnosti, ktorí sa zúčastnili tohto stretnutia, odišli spolu s tajomníkom OV PZRS, súdr. Stanisławom Lechom do Poronina, kde položili veniec k pamätníku V. I. Lenina a navštívili poronińské Leninovo múzeum. Večer, v hale novotarského športového klubu vystupovali súbory Obvodných výborov Spoločnosti z Oravy a Spiša na jubilejnom umeleckom podujatí pre obyvateľov Nového Targu. Po hostine vystupoval aj súbor Chočan z Kovohútu v Istebnom, z Dolnokubínskeho okresu na Slovensku. Podujatie sa skončilo zábavou v sále športového klubu NZO.

Zhodnotením výsledkov uplynulých 25 rokov a zároveň prvej stránkou nových dejin Spoločnosti budú ústredné jubilejné oslavu v Zelove, ktorých program uverejňujeme na 9. str., a o ktorých podrobne napišeme v budúcom čísle.

* * *

Uplynulých 25 rokov to je obdobie tažkej a obetavej práce pre rozvoj našej Spoločnosti a zároveň obdobie obrovských zmien, aké prebiehali v našej krajine, ako aj v súkromnom živote každého z nás. V kronikách týchto rokov sú obsiahnuté celé dejiny.

Boli to roky nie vždy ľahkej práce, cesta bola namáhavá a často neschodná, ale zároveň poznámaná úpornej snahou realizovať plány, dosahovať výsledky na našom pracovnom úseku, v rozvoji tradícii, kultúry a zvykov českej a slovenskej menšiny.

Vývoj krajanského hnutia sa uberal rôznymi cestami až v marci roku 1957 vyvrcholil založením jedného organizačného celku s jednotnou pôsobnosťou – Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Vyvinula sa z prvých Spolkov Čechov a Slovákov na Spiši a Orave, ktoré začínali svoju pôsobnosť roku 1946 úsilím o vyučovanie slovenčiny na školách a potom roku 1947 nadobudli formy dvoch samostatných Spolkov. Počiatky Spoločnosti nachádzame aj vo Zväze Čechov, ktorý založili v tom čase v Kudove, Pstražnej a Gęsińci, ako aj v obvodných výboroch KSČaS v Zelove a Kučove, ktoré boli založené pred 15 rokmi.

Z prvých krajanských organizácií treba spomenúť aj Zväz Čechoslovákov založený v Lubline hned po oslobodení roku 1945, ktorý bol tiež spoluzakladateľom našej Spoločnosti v jej dnešnej organizačnej forme, Zväz Čechoslovákov pôsobiači pred mnohými rokmi v Krakove, ako aj Zväz Čechov v Ciepliciach.

Tieto krajanské spolky a zväzy organizovali obetaví činitelia z radov našej českej a slovenskej menšiny a nezáistne rovzijali ich prácu v podmienkach predsa celkom iných, aké máme dnes. Mnohí z nich pracujú ešte dnes tešiac sa zaslúženej úcte, ale mnohých zaslužilých už nahradili mladší. Mená ďalších ostali už iba v spomienkach. Ale ich pracovné výsledky prinášajú ovocie aj dnes.

V Ľudovom Poľsku, ktoré definitívne odstránilo triedne a národnostné rozdiely, našla Spoločnosť výbodné podmienky pre rozvoj a uspokojovanie kultúrnych potrieb českej a slovenskej menšiny.

Najreprezentatívnejšou oblastou pôsobnosti Spoločnosti je ochotnícke umelecké hnutie, čítateľstvo a klubovne, v ktorých sa sústredí organizačná a kultúrna práca členov; tieto klubovne sú prístupné pre všetkých obyvateľov obcí, v ktorých pôsobi Spoločnosť.

Popri tom KSČaS organizuje rôzne súťaže, festivaly a výstavy, ktoré v istej miere sú prehliadkami bohatých tradícií českej a slovenskej národnostnej menšiny a aktuálnych možností Spoločnosti.

Z rozhodnutia strany pre túto menšinu je vydávaný nás mesačník Život, orgán KSČaS. Spoločnosť združuje viac ako tri tisíce členov v troch obvodných výboroch a vyše tridsiatich miestnych skupinách, pováčine na Spiši a Orave.

Rôznorodá činnosť Spoločnosti sa teší veľkému záujmu medzi krajanmi – ktorí ju do konca netrezivo povzbudzujú – a stále viac pritahuje mladé pokolenie Čechov a Slovákov.

Avšak tento model činnosti sa menil. Obsahoval rozličné zložky, ktoré nie vždy zodpovedali existujúcim požiadavkam. Schopnosť vzbudzovať a uvoľňovať živý záujem českých radov bývala v Spoločnosti rôzna.

Zmeny, k akým došlo v uplynulom štvrtstoročí a aké nadálej prebiehajú, obohacovali kultúrnu prácu Spoločnosti a pomáhali plnejsie uspokojovať potreby v tomto smere. Boli podnetom pre rozvíjanie českej a slovenskej kultúrnej tvorivosti, pre pestovanie tradícií v modernom, pokrokovom prúde, tečúcom rovnobežne s celonárodnou kultúrnou. Boli podnetom pre zdokonaľovanie foriem spoločenskej pôsobnosti, stvárnovať spoločenské formy spolunažívania a spolupráce obyvateľstva.

Rozvíjajúc svoju základnú činnosť medzi českou a slovenskou menšinou v priebehu uplynulých rokov Spoločnosť sa snažila na každom úseku tejto pôsobnosti prehľovať zväzky bratstva, priateľstva a spolupráce medzi národmi Poľska a Československa. Bežne sa usilovala upevňovať styky s kultúrnymi ustanovizňami v ČSSR. Naše súbory súdne vitané na rôznych podujatiach organizovaných Ústavom pre zahraničných Slovákov MS sa snažili čestne reprezentovať našu menšinu. Všetci sme sa tešili z ich úspechov.

Spoločensko-ekonomickej premeny uskutočnené v Poľsku ľudovou vládou, ako aj národnostná politika Poľskej združenej robotníckej strany, uspokojovanie kultúrnych potrieb menšiny, mali za následok premeny vo vedomí a živote českej a slovenskej menšiny. Prehľbuje sa proces integrácie menšiny s celou spoločnosťou krajiny, čo sa o.i. prejavuje v politickej a straneckej aktivite našich krajanov. Prehľbuje sa proces vlasteneckej uvedomenosťi a podporovanie lepšou prácou programu obsiahnutého v uzneseniaciach 6. zjazdu strany. Odzrkadľuje sa to v kladnej úťasti na vytváraní nových spoločenských vzťahov a v skutočnej angažovanosti pre rozvoj svojho prostredia. Na každom pracovisku si príslušníci našej menšiny získali dobré meno ako solidní pracovníci, dobre hospodáriaci rolníci, obyvatelia, ktorí si dobre plnia svoje občianske povinnosti a sú angažovaní v práci a závazkovom hnutí. Tieto posudky potvrdzujú aj výpovede predstaviteľov štátnych orgánov uverejnené v tomto čísle.

Všeobecny rozvoj našej menšiny, členov našej Spoločnosti ma za následok aj rast ambícii a kultúrnych a osvetových potrieb. Nachádza to svoj výraz v aktuálnych návrchoch a priopomienkach predložených miestnym a ústredným administratívnym orgánom.

V bohatstve rôznorodých užitočných podujatí, ktoré si nie vždy dostatočne všimame, práce a úspechov Spoločnosti v uplynulom období, je skrytá námaha mnohých obetavých činiteľov a členov našej organizácie, ktorí nešetria sily pre spoločenskú činnosť a cítia potrebu tejto práce, ktorej krásnym výsledkom je štvrtstoročné jubileum a perspektívy ďalšieho rozvoja pôsobnosti Spoločnosti.

Vedúcou myšlienkom programu Spoločnosti na pozadí jubilejných osláv je zvyšenie efektivity pôsobenia, optimálne rozvíjanie organizačnej a kultúrnej práce, povzbudzovanie všetkých členov Spoločnosti k lepšie organizovanej práci a k dosahovaniu ďalších úspechov v spoločenskej a kultúrno-osvetovej práci.

ADAM CHALUPEC

Pri príležitosti 25. výročia založenia KSČaS vo všetkých miestnych skupinách na Spiši a Orave zahoreli 3. SEPTEMBERA 1972 slávnostné vatry. Zúčastnili sa ich tisíce krajanov, miestnych obyvateľov a pozvaní hostia. Na snímke: pri vatre v Krempachoch vystupuje miestny súbor.

Snímka: J. Paciga

WIZYTA W OK FRONTU JEDNOŚCI NARODU

Z okazji Jubileuszu 25-lecia istnienia i działalności Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce sekretarz OK FJN tow. Witold Jarosiński przyjął delegację ZG TKCiS w składzie: Jan Molitoris — przewodniczący ZG, Adam Chalupec — v-ce przewodniczący ZG i redaktor naczelny czasopisma ŽIVOT, Jan Novak — v-ce przewodniczący ZG i przewodniczący ZO w Zelowie, Augustyn Andraszak — sekretarz ZG, Jan Kowalik — przewodniczący ZO na Orawie, red. Jan Szpernoga — członek prezydium ZG, Augustyn Bryja — członek prezydium ZG oraz Marian Kaśkiewicz — z-ca redaktora naczelnego czasopisma ŽIVOT, członek GKR ZG TKCiS.

Delegacja poinformowała sekretarza OK FJN tow. W. Jarosińskiego o osiągnięciach naszego Towarzystwa w dziedzinie zadań statutowych i obywatelskich oraz o aktywnym udziale naszych członków w pracach komitetów terenowych FJN oraz zaprosiła na centralne uroczystości Jubileuszowe do Zelowa.

Tow. W. Jarosiński podziękował za przybycie tak reprezentatywnej delegacji, przekazał za jej pośrednictwem serdeczne pozdrowienia dla wszystkich członków TKCiS w Polsce od przewodniczącego OK FJN prof. dr Janusza Groszkowskiego oraz przyjął zaproszenie na nasze uroczystości. Jednocześnie stwierdził, że w OK FJN znany jest zarówno trud społeczeństwa naszego Towarzystwa jak i bogaty dorobek 25-lecia na niwie krzewienia czeskiej i słowackiej kultury narodowej a zasługi TKCiS w tej mierze są wzorem dobrej działalności społecznej. Jednocześnie przekazał życzenia dalszej owocnej działalności, podkreślając że wszyscy znajdzie ona zrozumienia i poparcie we wszystkich ogniwach Frontu Jedności Narodu.

17. SEPTEMBERA 1972 aktivisti našej Spoločnosti zo Obvodných výborov na Spiši a Orave, ako aj vedenie UV a redakcie Život sa stretli s exekutívou OV PZRS v Novom Targu. Stretnutia sa zúčastnili aj predstaviteľia vojvodských stranických orgánov a vnútorného oddelenia VNV z Krakova. V mene okresného výboru PZRS prehovoril prvý tajomník s. Józef Nowak, ktorý kladne zhodnotil doterajšiu činnosť obvodných výborov KSČaS a zela im veta ďalších úspechov.

Aktivisti KSČaS zo Spiša a Oravy položili 17. SEPTEMBERA 1973 veniec k pamätníku V. I. Lenina v Poronine.

17. SEPTEMBERA 1972 vystupovali pred novotarskou verejnosťou súbory Spoločnosti zo Spiša a Oravy, ako aj po hostine súbor Chočan z Dolnokubínskeho okresu. Večer bola ľudová veselica.

ÚSPechy štvrtstoročia kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku

SÚ VYSLEDKOM NÁRODNOStnej POLITIKY PoĽSKej ZJEDNOCENEj ROBOTNíCKEj STRANY

Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorá vznikla pred 25 rokmi, prichádza na svoje štvrtstoročné jubileum s veľkými výsledkami. Spoločnosť vznikla ako výraz leninskéj národnostnej politiky, ktorú realizuje Poľská zjednotená robotnícka strana. Je to politika plnej rovnoprávnosti všetkých občanov našej krajiny. Je to politika utvárania harmonických, bratských medzifudských vzťahov a vytvárania podmienok pre rozvoj pokrokových národných tradícii, jazyka, kultúry, ako aj vlasteneckej a internacionálistickej osobnosti každého človeka bez ohľadu na jeho pôvod.

V ľažkom období rekonštrukcie krajiny zničenej okupantmi sa nezabúdalo na nevyhnutnosť vychovávať a stvárať nové postoje ľudí. Po oslobodení nastali totiž hlboké spoločensko-politicke premeny. Nastupujúc teda na cestu budovania socialismu bolo treba začať boj proti pozostatkom buržoáznej ideológie, proti názorom odporúčajúcim ideám socializmu. Tento boj, z ohľadu na dedičstvo medzivojnovej obdobia neboli ľahký. Dnes, z perspektívy 28 rokov existencie ľudového Poľska môžeme konštatovať, že priniesol kladné výsledky. Súčasne s ekonomickým rozvojom krajiny, ktorá sa z roľníckej mení na krajinu moderného priemyslu, podstatne sa zmenila tvár našej spoločnosti. Dnes je to moderná spoločnosť, uvedomele angažovaná v budovaní socializmu. Spoločnosť, ktorou obrovská väčšina je zbavená predpokladom, predstavkov, v tom aj národnostných predstavkov. Teda aktuálne, výchovná práca v našej krajine sa sústreduje na upevňovanie týchto procesov, na prehľadovanie socialistického vlastenectva, ktoré je jedným zo základných činiteľov spoločensko-politickej aktivity a pocitu hrdosti z dosiahnutých výsled-

kov. Skúsenosti uplynulých rokov potvrdzujú, že o sile našej krajiny rozhoduje tak stupeň spoločensko-ekonomickej rozvoja, ako aj socialistická integrácia celej spoločnosti, ktorá je dnes nesprávny politický faktom a prejavuje sa v plnom súhlase obyvateľstva s vnútornou a zahraničnou politikou PZRS a vlády PLR.

Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v priebehu svojej existencie mnohokrát vyjadrovala podporu pre socialistickú výstavbu. Takisto podporou bola aktívna účasť v práci pre svoje územie, záväzky, podporovanie programu Frontu národnej jednoty, aktívny postoj v boji s národnostnou politikou a pod. Vzťah Spoločnosti k týmto podstatným, spoločenským a hospodárskym otázkam mnohokrát vyjadroval na svojich stránkach Život, orgán Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Svoju prácu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov obohatila celonárodné kultúrne výsledky.

Tak teda v práci Spoločnosti sú výsledky. Často zrodene v boji s tým, čo prekážalo. Bolo treba bojovať s nepríaznivým postojom k programu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov. Trpeživo vysvetlovať úlohu a charakter Spoločnosti, zavierať sa ľuďom, ktorí riadiac sa subjektívnymi a často politicky chybými názormi, začali zložky Spoločnosti na cestu separatizmu a do jej činnosti sa pokúšali vziať časť občanov cudzí našim ideálom a našej národnostnej politike. Kladné výsledky na tomto úseku sú tiež významným úspechom v celkovej bilancii Spoločnosti.

V boji a práci, za pomoc stranických organizácií a orgánov ľudovej moci, sa kryštalizoval ráz Spoločnosti, rastol uvedomelý spoločenský aktív, ktorý

chápal, že cesta Spoločnosti na všetkých úsekoch politického, spoločenského a kultúrneho života je nerozlúčne spätá so socialistickým programom rozvoja ľudového Poľska.

Poľska zjednotená robotnícka strana vytvárala a naďalej vytvára podmienky pre plný pracovný, kultúrny a spoločenský rozvoj všetkých občanov bez ohľadu na národnostnú príslušnosť. O hodnote ľuďa nerozhoduje jeho národnostná príslušnosť, ale jeho postoj, uvedomenosť a aktívna práca pre dobro krajiny. To je základný kameň našej národnostnej politiky.

V celku našej národnostnej politiky kultúrno-sociálne spoločnosti majú dôležité úlohy. Politicky a hmotne podporované našim štátom, prispievajú k upevňovaniu jednoty a harmonického spolunažívania národnostne mišaných oblastí. Rozširujú možnosti kultivovania jazyka, kultúry a pokrokových národných tradícií.

25. výročie založenia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov pripadá v období mimoriadnej aktivity našej spoločnosti, ktorá realizuje uznesenia VI. zjazdu Poľskej zjednotenej robotníckej strany. Program rozvoja Poľska načerpaný v uzneseniaciach a rozhodnutiach VI. zjazdu PZRS je rozsiahly, perspektívny a konkrétny. Realizácia tohto programu predpokladá výdatný reálny a všeobecný rozvoj krajiny a badateľné zlepšenie životnej úrovne ľudí. Pre dosiahnutie stanovených cieľov je nevyhnutná práca a angažovanosť všetkých spoločenských sil a prostriedkov. Práve preto ani vo vašej pôsobnosti podľa stanov nesmie chýbať politický obsah. Činnosť podľa stanov musí sa vyvíjať tak, aby prispievala k realizácii uznesení VI. zjazdu PZRS.

Avšak spokojnosť a vedomie dobre splnených spoločenských povinností v

uplynulom štvrtstoročí musia sprevádzať refleksie a otázky. Urobilo sa všetko? Čo by sa malo urobiť, aby do terajšie výsledky a úspechy boli ešte väčšie? Sú náležite využívané prostriedky a sily, ktoré máme k dispozícii? Zodpovedajú výchovné procesy a organizácia práce v Spoločnosti požiadavkám dneška? Jubileum 25. výročia je teda príležitosťou pre svedomité a objektívne hodnotenie. Malo by to byť vecné hodnotenie, zbavené emócií a subjektivizmu. Iba takéto hodnotenie dovoli zistíť, že je tu ešte veľa práce, aby pozdvihnuť na vyššiu úroveň činnosť Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov, upevniť jej autoritu a postavenie.

Preto, majúc na zreteli perspektív Spoločnosti, ako základný smer treba rozšírovať ochotnícke umelecké hnutie, rozvíjať kultúrno-osvetovú prácu, opierajúc sa v tom o spoločenský aktív, ktorý je najdôležitejším činiteľom zaručujúcim dobrú prácu. V úzkej spolupráci s orgánmi ľudovej moci vyvíjať pôsobnosť pre realizáciu všetkých spoločensko-hospodárskych úloh vyplývajúcich z uznesení VI. zjazdu strany. Takáto činnosť v prospech upevňovania prostredia, oslobodená od všetkého čo je cudzie ideálom socialistickej výchovy, bude vždy podporovaná stranickými zložkami a orgánmi ľudovej moci.

Pri príležitosti 25. výročia založenia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov patria všetkým členom Spoločnosti, aktivistom a redakčnému kolektívu Života slová vďaka za kladnú prácu. Želam vám veľa úspechov v ďalšej pôsobnosti, aby sa vaša Spoločnosť rozvíjala, rásťa a stále aktívnejšie pracovala v prospech socialistickej výchovy svojich členov a spoločensko-kultúrneho rozvoja menšiny.

JUBILEJNÉ ROZHOVORY

KAŽDÝ AKTIVISTA JE VEL'KÝM POKLADOM

Ján Molitoris — predsedu Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku je pôvodom z Kacvínna na Spiši. Tu žili aj jeho rodičia a dedovia. Povolením je rolník a gaziaduje na 9 hektároch pôdy. Jeho manželka Katarína je tiež Kacviňanka, zo slovenskej rodiny Kolkovcov. Majú päť detí, tri dcéry Helenu, Jozefu a Irenu a dvoch synov — Jána a Mirka. Deti si zdokonaľujú znalosť slovenčiny v miestnej škole.

Predsedu ÚV KSČaS Ján Molitoris zastáva túto funkciu od roku 1961 t.j. už štyri volebné obdobia, ale krajančího života sa zúčastňuje už 25 rokov. Tak teda jubileum našej organizácie je aj jeho jubileom. Preto prvá otázka, ktorú mu kladiem sa týka prvých rokov krajančího hnutia:

ZIVOT: Ako ste začínali pred 25 rokmi tu na Spiši, a v Kacvínne?

JÁN MOLITORIS: Bol som vtedy ešte veľmi mladý, mal som iba 20 rokov. Preto môžem hovoriť iba z pozicie človeka vtedy ešte veľmi mladého, neskúseného, najmä v oblasti krajančkej činnosti. Je samozrejme, že ako Slovák — tak ako aj iní moji rovesníci — keď sme sa dozvedeli, že vznikol Spolok Čechov a Slovákov, okamžite sme vstúpili do jeho radoch. Môžem vám celkom presne povedať, že vtedy sa do Spolku v Kacvínne zapísalo viac ako 200 osôb; dnes naša miestna skupina KSČaS počíta 225 členov. Z tohto obdobia si pamätam mená niektorých organizátorov Spolku: Ján Pivovarčík, ktorý už dnes nežije, bol prvým predsedom miestnej skupiny SČaS. Dnes predsedom našej MS je jeho syn Anton Pivovarčík. Ďalej to boli Ján Ševčík, Ján Magera a iní. V spišskom OV SČaS, ktorý sa nachádzal v Nižných Lapšoch o.i. pôsobili: krajan Spryka (prvý predsedov OV), Šlegel z Nedeca, A. Bryja z Vyšných Lapšov, M. Sebastian z Čiernej Hory, F. Chalupka z Novej Belej, A. Kovalčík z Nižných Lapšov a iní.

ZIVOT: Aké ciele si vtedy vytýčil KSČaS?

J. MOLITORIS: Tak ako dnes cieľom vtedajšieho Spolku Čechov a Slovákov bol rozvoj slovenskej kultúry, pestovanie národných tradícií a jazyka. Hovoríme iba o slovenskej kultúre preto, lebo vtedy sme na Spiši mali iba jedného Čecha — krajanu Jozefa Šlegela z Nedeca; ale zároveň preto sme na ňu vtedajšiu krajančú organizáciu pomenovali Spolok Čechov a Slovákov, to je pôvod tohto pomenovania.

ZIVOT: A ako to bolo s pomenovaním na Orave?

J. MOLITORIS: Neviem! Viem iba toľko, že Spolky na Spiši a Orave boli vtedy samostatné a nemali žiadne organizačné spojenie. Iba od 10. marca 1957 roku všetky menšinové organizácie sa spojili do jednej Kultúrnej spoločnosti, ktorá existuje podnes.

ZIVOT: Jubilejný rok je príležitosťou nie len pre spomienky, ale aj pre myšlienky na budúcnosť. Vy, ako predsedu ÚV KSČaS môžete iste veľa povedať o budúcnosti. Zaujímavé by boli vaše poznámky o stave organizačnej práce a o jej ďalšom rozvoji.

J. MOLITORIS: Organizačná práca najmä v našich podhorských podmienkach vyžaduje od aktivistov veľa obetavosti. Okrem toho je to mimoriadne zodpovedná práca. Čechem k tomu poznamenať, že krajania, ktorí túto prácu konajú pre Spoločnosť, robia to nezáštie, to znamená bezplatne. Nemáme tiež k dispozícii žiadne dopravné prostriedky. Je celkom samozrejme, že v dôsledku týchto fažkostí, a je ich oveľa viac, každý aktivista je veľkým pokladom pre všetky zložky našej organizácie.

Práca týchto ľudí, väčšinou starších krajanov, (hoci sa do práce v Soločnosti zapájajú už aj mladší) nemôže byť zaplatená, ale musí byť vysoko hodnotená. Najmä pri takej príležitosti, akou je 25. výročie založenia našej organizácie.

(POKRAČOVANIE NA 6. STR.)

Snímek pořízený před válkou. Zleva: Jan Novák, predsedu OV KSČaS v Zelově, Rudolf Matějka (zemřel), Karel Člap (bydlí v ČSSR), Miroslav Matys (bydlí v ČSSR), Julian Pospíšil

170. VÝROČÍ ČESKÉHO OSADNICTVA V ZELOVĚ

O DOBÁCH, KDY SE TKALO

CERNOU OSNOVOU A BÍLÝM ÚTKEM

170. výročí usídlení se Čechů v Zelově, připadající na letošní rok, je příležitostí připomenout si minulost. Nikdo ze současníků si nepamatuje nic z oných let. Osídlovací proces, zdůmáčnění přistěhovalců a první desítky let života Čechů v Zelově jsou známy z archívu, systematicky vedeného a střeženého při sboru českých bratří. Odtud pocházejí prameny různých prací, v poslední době dokonce ve beletristické formě. Polští ani čeští historici se dosud nepokusili o hlubší zpracování této otázky. Je to jejich věc, ačkoliv kdyby nyní přistoupili k takové práci, měli by aktuální srovnávací pramen. Až dodnes se totiž ještě zachoval archaický český jazyk a staré zvyky, písničky a vyprávění, které se v tak nes-

typizovaném tvaru nenajdou ani v samotných Čechách. Ale pamatuji to už jenom starší Zelované. Spolu s nimi budou tyto věci zapomenuty...

Tento úvod je syntézou dlouhé diskuse, kterou jsem nedávno vedl s Janem Novákem — předsedou Obvodního výboru KSČaS v Zelově. On sám si pamatuje ještě předválečnou dobu a tehdejší poměry, avšak jeho děti — jak tvrdí — neprojevují zájem o minulost, přitahuje je více budoucnost, možnosti lepšího života, výdělek, technika.

Rozhodli jsme se, že si popovídáme o předválečné době...

Češi se zde v Zelově o okolí živili zemědělstvím a tkalcovstvím. Mémú

(DOKONČENÍ NA STR. 11)

PREJI MNOHO DALŠÍCH ÚSPĚCHU

ZIVOT: Soudruhu tajemníku, v lodžské oblasti, přesně řečeno v Zelově (okres Lask) a Kucově (obec Kleszczów, okres Belchatów) žijí polští občané české národnosti. Jsou sdrženě v Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku a v jejím rámci rozvíjejí své tradice i národní kulturu.

Na podzim, ve dnech 14.-15.X.72 se v Zelově v Lodžském vojvodství budou konat celostátní oslavy 25. výročí existence a činnosti Kulturní společnosti Čechů a Slováků v lidovém Polsku. Chtěli bychom, abyste při této příležitosti řekl čtenářům Života — tiskového orgánu této Společnosti — jaký je občanský postoj a společenská angažovanost lidí z českého prostředí, žijících v krásné lodžské oblasti.

S. GOCZEK: Již téměř 25 let se polští občané české národnosti, sdrženě v Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku, aktivně podílejí na tvorbě činnosti, jejímž cílem je systematický rozkvět lodžské oblasti.

Cinnost odbočky této Společnosti v Zelově znají občané celého vojvodství. Prospěšná a pozoruhodná je iniciativa členů Společnosti, směřující k popularizaci české kultury a pěstování českého folklóru.

Občané z českého prostředí v Zelově a Kucově se zapojují do různých brigádnických prací ve svém bydlišti. V mnoha případech jsou rovněž iniciátory rady prospěšných akcí u přiležitosti místních oslav i státních výročí.

Je třeba zdůraznit fakt, že polští občané české národnosti se zúčastňují práce komisi národních výborů a jsou členy orgánů jiných společensko-politických organizací.

Clenové této národnostní skupiny, žijící v Lodžském vojvodství, se zabývají prací v zemědělství, průmyslu a v družstevním hnutí.

Administrativní orgány kladně hodnotí jejich postoj na pracovišti, produkтивitu práce, ukázněnost a společenskou angažovanost.

ZIVOT: Lodžská oblast má bohatý folklór a může se pochlubit pěstováním lidových tradicí a dobrými výsledky pokud jde o zachránění před zapomenutím toho, co podstatně obhacuje naší socialistickou kulturu. Jak hodnotíte práci organizace KSČaS v Zelově na úseku pěstování české národní kultury? Naše čtenáře bude jistě zajímat i státní pomoc, konkrétně pomoc vašich národních výborů, které nešetří prostředky na rozvoj této kultury.

Kulturní život českého prostředí se soustředí především v klubovnách

Společnosti, které mají konkrétní program své činnosti a jsou vybaveny základním zařízením umožňujícím kulturně-osvětovou práci.

S. GOCZEK: Díky správnemu rozvoji kultivace české národní kultury v lodžské oblasti v souladu se stanovami, příslušné rady národních výborů mohou poskytovat Společnosti pomoc podle vlastních možností a také podle úrovně českých hudebních a tanecních souborů nebo pěveckých sborů.

ZIVOT: Češi přišli do Zelova a okolo před 170 lety. I toto výročí má své významné místo v našem jubileu. Zde přeče naši útočiště před náboženským pronásledováním, zde se setkali s tolerancí a pochopením. Je to slavná stránka dějin Polska a lodžské oblasti. Soudíte, že tento chvályhodný fakt je dostatečně známý v Polsku a v zahraničí? Jak podle vašeho názoru se dnes na těchto územích utváří soužití obyvatelstva polské a české národnosti?

S. GOCZEK: Ano, v roce 1802 se do Zelova přistěhovaly první české rodiny ze severovýchodních Čech. Je to fakt známý nejen v Polsku, ale i v zahraničí, m.j. díky publikacím vašeho populárního kulturně-společenského časopisu Život.

Dnešní pokolení polských občanů české národnosti se nevyznačuje žádnými rozdílnými rysy, spojenými s jejich původem. Tato menšinová skupina prostě srostla s prostředím v němž žije a pracuje. Otázky rozvoje města, jeho vzhledu, snaha o to, aby se vždy dobré umístili ve všech akcích celovojvodského nebo celostátního významu — to vše živě zajímá všechny zelovské občany bez ohledu na jejich národnost.

V Zelově najeznete ovzduší srdečné spolupráce a vzájemného pochopení v mezilidiských vztazích. Díky tomu se vytvořilo jednotné společenské prostředí.

ZIVOT: Srdečně děkujeme za rozhovor. Na závěr bychom Vás chtěli požádat o několik slov k našemu jubileu. Zejména by nás zajímal, zda organizace, která je složkou Fronty národní jednoty, plní v lodžské oblasti všechny všeobecně známé společenské úkoly, uložené usnesením VI. sjezdu FSDS.

S. GOCZEK: Usnesení VI. sjezdu zahrnuje nejdůležitější otázky společenského, hospodářského a kulturního života naší země. Cinnost KSČaS na Lodžsku je součástí celého tvůrčího úsilí o realizaci úkolů, obsažených v těchto usneseních.

U příležitosti předadvacátého výročí vaší Společnosti přeji prostřednictvím redakce Života všem Čechům a Slovákům žijícím v Polsku mnoho dalších úspěchů v jejich společenské činnosti, jejímž cílem je pěstování národní tradice a upevňování bratrských svazků v soužití českého a slovenského obyvatelstva s Poláky. Přeji jim rovněž mnoho zdaru a štěsti v soukromém životě.

JÓZEF NOWAK
Prvý tajomník OV PZRS
v Novom Targu

TEŠI NÁS KAŽDÝ VÁS ÚSPĚCH

Vznik ľudového Poľska vytvoril podmienky pre praktickú realizáciu bratstva a priateľstva medzi obyvateľmi našej krajiny bez ohľadu na ich pôvod a národnostnú príslušnosť.

Poľskí komunisti, ktorí pôsobili v Novotarskom okrese vo veľmi fažkej a zložitej politickej situácii oných čias, videli v obyvateľstve slovenského pôvodu na Spiši a Orave prirodzeného spojenia v boji s reakčnými silami a v budovaní základov nového zriaďenia.

Clenovia PRS ako prví pristúpili k odstraňovaniu mnohoročných predpokladostí a predstavili u obyvateľov Spiša a Orave, ktorých korene tkveli v sociálnych pomeroch vládnúcich v

predvojnovom Poľsku, ako aj v ideologickej základni fašistického slovenského štátu vedeného Tisom.

Cieľom Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov, ktorá vznikla pred 25 rokmi, bolo odstránenie prekážok, ktoré stáli v ceste plnému a slobodnému rozvoju národnnej kultúry Slovákov obývajúcich Spiš a Oravu, upevňovanie internacionalistických zväzkov medzi obyvateľstvom a spolupráce, fažkom diele rekonštrukcie po vojnových zničeníach.

Činitelia Spoločnosti pracovali vtedy v mimoriadne fažkých podmienkach. Bandy Ognia, ktoré šarapatiли vtedy na Podhali, rabovali a vraždili aj obyvateľov Spiša a Oravy. Nacionaliisti sa pokúšali využívať tieto prípady pre roznecovanie nenávisti medzi poľským a slovenským obyvateľstvom. Bolo treba veľa trpezlivosti a vytrvalosti, aby presvedčili občanov slovenskej národnosti, že nie Poliaci sú ich nepriateľmi, ale reakčné bandy, ktoré nezávislé na národnosti začali boj s mladou ľudovou vládou o obnovu starého buržoázneho spoločenského zriaďenia.

V tomto fažkém období, na Spiši a Orave vyrástli mnohí činitelia oddaní

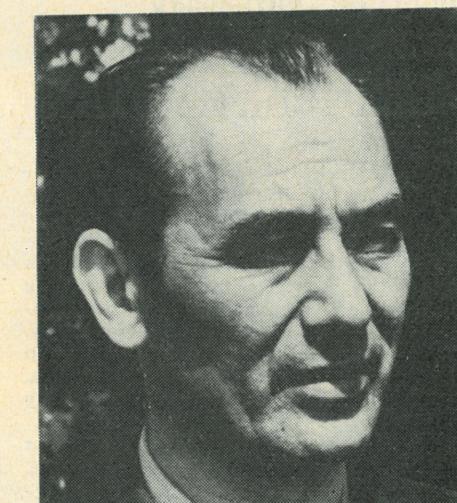
15. VÝROČÍ MÍSTNÍ SKUPINY KSČaS V KUCOVĚ

15. září uplynulo patnáct let od založení Místní skupiny Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Kucově. Z protokolu, který se zachoval dodnes, se dovídáme, že tuto slavnostní schůzku zahájil Edmund Pospíšil a vedl ji Zenon Nevečeřal. Jméno místních orgánů z Kleszczowa bylo přítomen s. Perlikowski a okresních z Belchatowa s. Tomy. Ustřední výbor Společnosti zastupoval jeho předseda Vilém Tomeš. Protokolovala Jaroslava Volná.

Přítomní vytyčili program šíření české kultury a lidových tradic v rámci úkolů určených stanovami. Představitel okresních orgánů „vyjádřil uspokojení, že se v Kucově zakládá Společnost, která bude pojítkem mezi oběma národnostmi, žijícími v Kucově a prosí, aby se její činitelé obraceli se všemi problémy k místním orgánům a zcela jistě budou všechny otázky úspěšně vyřešeny“ (citát z protokolu). Dále byl zvolen výbor oddílu ve složení: Edmund Pospíšil (předseda), Jaroslava Volná (tajemnice), Tadeusz Semeradt (pokladník), členové — Jiří Jancyk, Wanda Semeradová a Miroslava Semradovová.

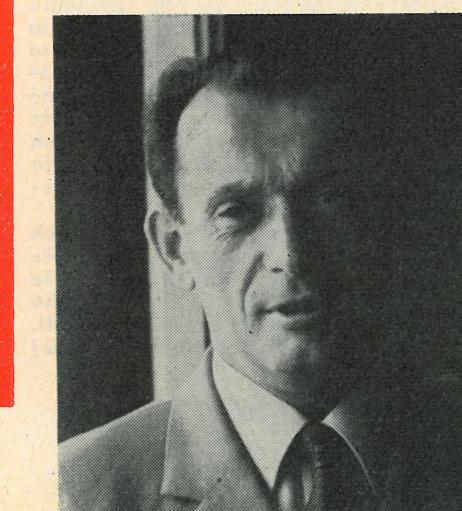
Po patnácti letech lze konstatovat, že jak skupina Společnosti v Kucově, tak také místní orgány dodržely slovo.

Soudruh Miroslaw Podawca, tajemník MNV v Kleszczowě

ZELOV — ANGAŽOVANÉ MĚSTO

ZIVOT hovoří s inž. RYSZARDEM PSYKEM, předsedou rady Okresního národního výboru v Łasku

ZIVOT hovoří s inž. RYSZARDEM PSYKEM, předsedou rady Okresního národního výboru v Łasku

ZIVOT Soudruhu předsedu, jako hospodář celého okresu Łask jistě víte leccos zajímavého o dalších místech jako je Zelov. Je však něco, co nás svým způsobem opravňuje k tomu, abychom si pohovořili právě o Zelově. Zde žijí naši čtenáři české národnosti, potomci těch, kteří sem přišli před 170 lety. Zde působí místní výbor naší organizace — Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slováků v Polsku, jíž letos bude 25 let. Konečně zde v říjnu proběhnou ústřední jubilejní oslavy. Proto úvodem bychom se Vás chtěli zeptat na představu, jakou jako hospodář okresu máte o Zelově a zdejších pracujících.

Mgr. inž. R. PSYK: Pro společnost města Zelova je přiznácná velká píle a společenská angažovanost. Svědčí o tom řada brigádnických prací. Je třeba

JUBILEJNÉ ROZHOOVORY

CHCÚ SA ROVNAT NAJLEPŠÍM VZOROM

Strelili sme sa v Matonogoch v Jablonke na Orave, v rodisku Augustína Andrašáka, tajomníka Ustředního výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slováků v Polsku. Býva tu s manželkou Helenou, ktorá tak isto ako on je povolaním učiteľka. Majú dve milučké deti, sedemročnú Uršulku a jedenástočročného Bogusia.

Augustín Andrašák je Slovák. Jeho rodina pochádza z Jablonky, kde žije už celé pokolenia. Manželka je Poľka z dedinky Maniowy v Novotargskom

okrese. Deti rozumejú polštine aj slovenčine, veď doma sa používajú obidva jazyky. Okrem toho pozerajú televízne programy z obou krajín a so svojimi rovesníkami rádi rozprávajú v oravskom nárečí.

S prvou otázkou sa obraciam na celou rodinu Andrašákovcov.

ZIVOT: Ako tu bývate a žijete? Helena a Gusto chvália mlčia a významne na seba hľadia. Touto otázkou chcel som si ufať dalsí rozhovor a zatiaľ musím mlčanie zaplniť vlastným komentárom. Augustin Andrašák pre svoju funkciu tajomníka UV KSČaS je totiž hostom vo vlastnom dome. Krakov, dedinky na Spiši a Orave, české stredisko — po týcto trasách stále putuje. Konečne odpovedá:

AUGUSTÍN ANDRAŠÁK: V tejto nefáhkej práci najdôležitejšie sú kontakty s krajanmi, prítomnosť medzi nimi, dobra znalosť ich organizačných a osobných problémov. Veď každá funkcia v našej Spoločnosti je výrazom dôvery práve týchto ľudí. A ľudí nemožno sklamat...

(POKRAČOVANIE NA 10. STR.)

ideálom socializmu. Našli svoje miesto v radoch Poľskej robotníckej strany, a po zjednotení roku 1948, v radoch jej pokračovateľky, Poľskej zjednotenej robotníckej strany.

Cíntelia zo Spiša a Oravy, najmä z takých obcí, ako Nedeca, Jablonka a Lipnica, boli hlavnou oporou našej strany v jej celej vtedajšej práci na vidiere.

Prax nadobudnutá za 28 rokov ľudového Poľska dokázala, že tam, kde hodnotu človeka posudzovali nie na základe jeho národnostnej príslušnosti, ale na základe jeho angažovanosti a skutočnej práce pre rozvoj svojho prostredia, tam bolo možno pozorovať rýchly a dynamický rozvoj, tam rastol blahobyt a bohatstvo obyvateľstva. Tam, kde spoločenská energia bola märnená na spory a roztržky dalo sa pozorovať stagnáciu, a dokonca krok späť. Preto ani neprekupuje, že v súčasnosti, v niektorých prípadoch treba dobiehať to, v čom sa zaostalo.

Ked' sa dnes Spiš a Orava intenzívne rozvíjajú, ked' na tomto území vznikajú stále novšie a krajšie školy, kultúrne domy, zdravotné strediská, keď sa budujú lepšie cesty a roľníci napredujú v rozvoji poľnohospodárstva, majú na tom veľkú zásluhu aj

cíntelia Spoločnosti, ich práca pri stvárňovaní správneho postoja.

Neboli by sme realisti, keby sme nevideli asimilačné procesy všetkých národnostných menších žijúcich u nás, v našej krajinе, ako aj v iných krajinach.

Tento jav prebieha aj medzi poľským obyvateľstvom bývajúcim v Československu. Spojených štátov a iných krajinach, všade tam, kde Poliaci žijú ako menšina medzi inými národmi. Tento jav pozorujeme aj medzi obyvateľstvom slovenského pôvodu žijúcim v Poľsku. Také sú už osudy národnostných menších. Asimilačné procesy sú objektívnym a neodvratiteľným javom.

Nechceme umelým spôsobom urýchľovať tieto procesy, naopak, zastávame názor, že sa to nesmie robiť. Taky je postoj okresného výboru našej strany, s ktorým otvorené vystupujeme pred menšinou, našimi stránkami činiteľmi, nielen na Spiši a Orave, ale pred celým okresom a najmä pred tými, ktorí v mene strany zastávajú vedúce funkcie v štátom a hospodárskom aparáte.

Chtceme, a sme na tom mimoriadne zainteresovaní, aby obyvatelia slovenského pôvodu, mohli slobodne rozvíjať

svoju národnú kultúru. Preto nás teší každý úspech takého alebo iného súboru piesní a tančov pôsobiaceho pri Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov, teší nás každá organizovaná výstava ľudovej tvorivosti alebo iné vydarené podujatie.

Nebudeme šetriť prostriedky, nás súhlas a podporu, aby v tejto oblasti činnosť Spoločnosti prinášala čo najlepšie výsledky.

Zastávame názor, že každé dieťa, ak si to želajú jeho rodičia alebo opatrovníci, musí mať zaistené osvetovými orgánmi možnosť výučby slovenčiny. Každý rok cez prázdniny posielame počerne veľkú skupinu učiteľov na Slovensko, aby si prehľbovali znalosti slovenčiny; aby potom v škole pri vyučovaní tohto predmetu mohli dosiahnuť tie najlepšie výsledky.

Slováci bývajúci v Poľsku, napriek mnohým spoločným črtám so Slovákmi bývajúcimi v Československu, sú predsa len iní, ale zároveň líšia sa aj od Poliakov medzi ktorími žijú.

Spôsobujú to historické podmienky a všetky procesy, ktorých sa dnes zúčastňujú, a ktoré majú veľký vplyv na stvárňovanie súčasných dejín poľského štátu. Ved Poľsko je nielen vlastou Poliakov, ale aj Slovákov, Čechov a všet-

kých ľudí iných národností, ktorí sú jeho občanmi a bývajú v hraniciach poľského štátu.

Sme si vedomí, že Slovákov v Poľsku veľmi zaujíma to, čo sa deje u ich bratov na Slovensku.

Novotargský okres má dlhodobý program zabezpečenia realizácie uznesení 6. zjazdu našej strany v oblasti regionálnej kultúry. V tomto programe sú presne určené aj úlohy pre Kultúrnu spoločnosť Čechov a Slovákov na Spiši a Orave.

Pri príležitosti blížiaceho sa 25. výročia založenia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku chcem touto cestou v mene Okresného výboru Poľskej zjednotenej robotníckej strany v Novom Targu, ako aj vo vlastnom mene vyjadriť činiteľom Spoločnosti a všetkým jej členom slováveľkého uznania za námahu a prácu v oblasti stvárňovania harmonického spolunažívania a všeestranného rozvoja poľského Spiša a Oravy.

Chcel by som zároveň želať mnoho ďalších nádherných úspechov v rozvoji národnnej kultúry a spokojnosť z dobre splnených internacionalistických povinností voči ľudovému Poľsku — vašej vlasti, v ktorej bývate.

Leonard Niewiadomski, vedouci odboru pro vnitřní věci ONV v Belchatowě

ce nebo oblasti. V Kucově je starostou Čech Edmund Matys. Soužití vašich krajanů s polským obyvateľstvem je dobré a zakladá se na vzájemné úctě. Jediným problém je útek mládeže z našich terénů do mest. Je to bolestný problém v oblasti hospodárství i kultury.

Leonard Niewiadomski je vedoucím odboru pro vnitřní věci Okresního národního výboru v Belchatowě. V tomto oddelení pracuje od r. 1956, pamatuje si tedy na založení miestnej skupiny Spoločnosti v Kucově, sledoval její rozvoj v průběhu těchto 15 let.

— Pracují dobře, samozřejmě hlavně v podzimní a zimní sezóně. Jsme s jejich občanským a národnostním postojem velmi spokojeni. Neuzavírají se jen do svého prostředí. V tomto roce např. vystupovali v Belchatowě na okresních eliminacích sovětské písničky. Se svými záležitostmi přicházejí vždy do našeho odboru. Snažíme se jim pomoci ve všem. Mají svoji pěknou klubovnu. Mají moderní hudební nástroje v hodnotě 70 tisíc zlatých. Jsou to potěšující fakta, která svědčí o pozitivní práci naší Místní skupiny KSCaS v Kucově. Dobře se tedy osvědčili potomkové těch, kteří se v roce 1818 začali usídlit zde v Kucově a rovněž ve Folwarku, Zlobnici a v Aleksandrově. Dnes je tady již málo Čechů. Podle údajů, které jsme získali, žije na území belchatowského okresu 215 osob české národnosti: 187 v obci Kleszczów a 28 v obci Kamień. Z tohoto počtu je 132 osob starších, 16 mladých a 67 dětí. Zaznamenáváme převahu žen (115 na 100 mužů). Jsou to výlučně zemědělci — obdělávají padělky šest soukromých hospodářství s celkovou plochou 315 hektarů.

V současné době je prvořadým tématem v této oblasti otázka budoucnosti belchatowského okresu, kterou ovlivní těžba zásob hnědého uhlí. Přečtěte si v tomto čísle ŽIVOTA článek na tento téma.

A když tedy hovoříme o tom, že žádný ze zdejších Čechů nepracuje v průmyslu, zamysleme se nad tím, co jim může přinést nejbližší budoucnost. Lze předpokládat, že hnedně v nové situaci najdou Češi z Kucova podmínky pro cílevědomou a aktivní kulturní činnost v rámci své místní skupiny KSCaS. Je to přání nás všech. Jde přece o zachování a rozvíjení těch krásných kulturních hodnot, které když přinesli na toto území čeští osadníci.

Václav Luštinský, tajemník OV KSCaS v Zelově a krajanka Pospíšilová, manželka předsedy MS KSCaS v Kucově před klubovnou.

jmenovať např. zřízení městského parku, autobusové zastávky PKS, sportovního stadiónu se vším zařízením, obnovení pomníku Tadeusza Kościuszki, zničeného nacistickými okupanty, a řadu dalších prací, které vedou k zlepšení estetického vzhledu Zelova. Je to společnost s velkým pocitem zodpovědnosti za osudy svého města, jsou to lidé, kteří chápou, že předešlím na nich, na jejich postoji a angažovanosti závisí další rozvoj města, v němž chtějí žít a pracovat.

ŽIVOT: Mohou lidé v Zelově žít ještě lépe a moderněji a co by podle Vás mohli a měli pro to udělat sami?

Mgr. inž. R. PSYK: Sociální a existenční podmínky obyvatel města se rok od roku zlepšují. K urychlení realizace některých záměrů okresních a městských orgánů je ovšem nutné další úsilí v rámci brigádnických prací, zejména na úseku komunálního hospodářství, sportu a turistiky. Jsou k tomu ty nej-

lepší předpoklady, jsou státní prostředky a bude vždy podpora ze strany městských a okresních orgánů.

ŽIVOT: Předpokládá plán aktivizace tzv. malých měst proměny v Zelově? Jaká bude v tomto směru v nejbližší budoucnosti konkrétní pomoc okresních orgánů?

Mgr. inž. R. PSYK: Z tohoto hlediska byl vypracován a schválen plán aktivizace města v této pětiletce, který přihlídí k celku hospodářského, sociálního a kulturního života. Zde je třeba jmenovat především rozvoj Zelovských závodů bavlnářského průmyslu, kde bude postavena nová tkalcovna se 600 stavby a provedena modernizace závodu. Nezávisle na tom bude postaveno nové závodní zdravotnické středisko, jesle a školka i sportovní a rekreační středisko na tzv. „Patykách“, jež se podle plánu bude realizovat pomocí brigádnických prací. Obecní družstvo „Samopomoc Chlopska“ v tomto období postaví no-

vý obchodní pavilon, pekárnu, masný závod a sodovkárnu. V rámci investičních úvěrů budou značné částky věnovány na bytovou výstavbu jak družstevní, tak národního výboru. Vzhledem k rostoucím potřebám v této oblasti se připravují nové terény k individuální výstavbě. Kromě toho se předpokládají náklady na komunální hospodářství, osvětu, kulturu, zdravotnictví a požární ochranu. Zelov loni využil zvláštních vládních prostředků na přípravu nových pracovišť; vznikla v pracovním družstvu „Zelovianka“ a byla na ně věnována částka 3,5 milionu zlatých.

Realizace těchto plánů nepochybňuje přispěje k ještě lepšímu životu obyvatel Zelova.

ŽIVOT: Co chcete prostřednictvím časopisu ŽIVOT říci u příležitosti jubilea našim českým krajanům v Zelově a našim slovenským krajanům na Spiši a Orave, u nichž jste byl?

Mgr. inž. R. PSYK: Chtěl bych využít této příležitosti a obyvatelům Zelova české národnosti a Slovákům na Spiši a Orave tlumočit prostřednictvím vašeho časopisu nejlepší přání štěstí a zdaru v osobním životě a mnoha úspěchů a spokojenosť s prací, která vždy bude základem rozvoje našich zemí.

ŽIVOT: Náš časopis ŽIVOT často píše o vašem okrese a zvláště o Zelově. Jaký je váš názor na naše články a co byste chtěl říci na adresu naší redakce?

Mgr. inž. R. PSYK: Myslím, že vás časopis plní velmi důležitý úkol, protože svými články a reportážemi na jedné straně udržuje svazky Čechů a Slováků žijících v Polsku se zemí jejich předků, na druhé straně vás je s Polskem, jehož jsou občany a povzbuzuje je k tvůrčí práci pro rozvoj naší země. Přál bych si, aby se v tomto duchu časopis rozvíjel a aby v něm bylo ještě více článků ukazujících pozitivní jevy ze života obyvatel Zelova, jež v tom městě nechybí.

KREMPACHY

Vážená redakcia,
správu o organizovaní Spolku Čechov a Slovákov po skončení druhej svetovej vojny prijali občania Krempach s nadšením. Videli v ňom možnosť rozširovať svoju národnú kultúru. K tým, ktorí najviac prispeli k vzniku našej miestnej organizácie roku 1947 patrili: Valent Krištufek, Michal Galiniak, Ján Petrášek, Michal Petrásik, Valent Surma, Andrej Petrášek, Ján Kovalčík a iní. Z týchto krajanov žije ešte V. Krištufek, M. Petrášek a J. Kovalčík, ostatní nás už navždy opustili.

Prvým predsedom našej miestnej skupiny bol Valent Krištufek. Po ňom funkciu predsedu pre�zali: Ján Kovalčík, Michal Petrášek (najdlhšie), potom Valent Krištufek (syn prvého predsedu) a nás dnešný predsed Ján Petrášek (syn jedného z prvých aktivistov).

Hlavným cieľom nášho Spolku bolo pestovanie slovenčiny, — najmä v základnej škole a rozvoj kultúry. Naši členovia sa aktívne zúčastňovali všetkých svojpomocných prác na dedine, prispievali k výstavbe nového, ľudového, socialistického štátu.

Prvý predsed Spolku Čechov a Slovákov v Krempachoch Valent Krištufek.

Tretí dlhoročný predsed MS Spoločnosť v Krempachoch Michal Petrášek.

Roku 1957 z našich Spolkov sa vyvinula celoštátna krajanská organizácia — Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku. Keď sme ju začali organizovať mysleli sme aj na svoju tlač, svoj časopis — ktorý sme obdržali a máme podnes, ktorý v našej Spoločnosti plní takú úlohu, ako srde v ľudskom tele.

Vtedy bol predsedom Michal Petrášek, ja som bol tajomníkom našej MS KSCaS a veľmi som sa tešil, že som ako prvý prispel k ziskávaniu prvých predplatiteľov časopisu Život. V tomto smere Spoločnosť splnila naše plány. Bolo by však dobre, keď mesačník Život mohol vychádzať už nie ako týždenník, tak aspoň ako dvojtýždenník.

Tešíme sa, že do radov našej Spoločnosti pribúda veľa mládeže. Zatiaľ kultúrna práca našej miestnej skupiny nie je ešte najlepšia. Máme sice kľubovňu, divadelný krúžok, súbor piesní a tančov, ale nemáme pre to vyhovujúce podmienky, nakoľko naša klubovňa je malá a inú miestnosť nezáleží.

Avšak plány do budúcnosti máme veľké, lebo s pomocou ľudovej vlády sme začali budovať krásny kultúrny dom. Keď tento kultúrny dom bude hotový, bude to znamenať aj koniec ľažkostí.

Ján Petrášek

JABLONKA

Krajan šéfredaktor, po druhej svetovej vojne, v rokoch 1946 — 1947 naša krajanská činnosť na Orave bola zameraná na zavedenie vyučovania slovenčiny na všetky školy, na celej Orave. Roku 1947 urobili súpis tých krajanov, ktorí chceli poslať deti do týchto škôl. Keď sa dobre pamäťam bolo prihlásených okolo 90% detí na Orave. Tak teda slovenské školy otvorili. Fotičatočne na týchto školách vyučovali poľskí učitelia, z ktorých nie všetci dobre ovládali slovenčinu.

Roku 1948 na Orave vznikol organizačný výbor Spolku Čechov a Slovákov, ktorý urobil súpis našich krajanov na Orave; bolo nas asi 95%. Členmi tohto organizačného výboru boli: z Jablonky Ignáč Kasprzak, Alojz Šperlák, Eugén Paniak, Jozef Pierog a Ján Paniak, z Veľkej Lipnice Andrej

dového štátu. Druhým sú naši krajania, ktorí milujú svoje národné kultúry — českú a slovenskú — a dokazujú to organizovaním rôznych súborov a inými formami kultivovania národných tradícií a ľudového umenia.

Základom pre túto činnosť je znalosť národných jazykov. U nás, Slovákov, znalosť jazyka nadobúdame v rodnom dome, hoci to nie je spisovná slovenčina. V našich podmienkach znalosť spisovnej slovenčiny môže a mala by rozvíjať škola. Možnosti sú, keďže môžeme posielat naše deti do tých škôl, v ktorých sa dodatočne vyučuje slovenčina. Ľudový štát nám preto vytvoril dobré podmienky. Totiž keď v danej obci je sedem detí (z rôznych

Cisárik a Lukáš Karnafel, z Malej Lipnice Ludwik Tokarz, z Chyžného — Ján Švidron, z Pekelníka — Ján Ďubek, z Podskla — Ján Kolodziej, z Oravky — Anton Rafáč, z Podvlnka — Karol Oskvarek, z Hornej Zubrice — Jozef Solava a z Dolnej Zubrice — Ján Kovalík a Eugén Kott.

Tento organizačný výbor v súlade s požiadavkami krajanov požiadal ústredné a okresné orgány o povolenie založiť Spolok Čechov a Slovákov na Orave. Tieto požiadavky boli splnené — v januári roku 1949 okresné orgány a presnejšie spoločensko-politicke oddelenie novotarského starostva, ktorého vedúcim bol mgr. Franciszek Polaczek, schválili stanovy Spolku.

Keď sme už mali stanovy, roku 1949 boli zorganizované voľby do Obvodného výboru Spolku Čechov a Slovákov na Orave. Do Obvodného výboru boli zvolení títo krajanov: Andrej Cisárik — za predsedu, Ján Kovalík — za podpredsedu, Alojz Šperlák — za tajomníka a iní.

Tak isto na všetkých dedinkách boli uskutočnené voľby do miestnych skupín Spolku Čechov a Slovákov. V Jablonke za predsedu miestnej skupiny zvolili Jána Kasprzaka, za podpredsedu Eugéna Paniaka a členmi výboru boli Jozef Pierog a Ján Paniak.

Najväčšie úsilie vynakladal Obvodný výbor, ako aj miestne skupiny na to, aby do škôl prišli kvalifikovaní učitelia, ktorí by vyučovali slovenčinu na dobrej úrovni. Ministerstvo osvety vo Varšave súhlasilo s tým, aby prišli učitelia zo Slovenska. Už 1. septembra 1949 prišli k nám prví slovenskí učitelia. Tým sa úroveň vyučovania zvýšila. Pomocou pre nás bolo aj to, že títo učitelia pomáhali nášmu Spolku organizovať rôzne kultúrne podujatia, zábavné večierky a dokonca aj zábavy.

Cinnosť Obvodného výboru a miestnych skupín SČaS pokračovala do roku 1957, keď naše požiadavky boli splnené a vznikla celoštátna organizácia — Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku. Náš Obvodný výbor a všetky miestne skupiny Spolku stali sa súčasťou KSCaS, pokračovali vo svojej práci a pôsobia podnes.

Obvodný výbor a miestne skupiny Spolku na Orave využívali aj úsilie, aby bolo otvorené lyceum so slovenským vyučovacím jazykom. Tieto snahy našli pochopenie a podporu ministerstva školstva vo Varšave a tak vznikla budova, v ktorej sa dnes nachádza lyceum v Jablonke.

Aby práca našej miestnej skupiny mohla byť dnes lepšia a pre krajanov príťaživejšia, museli by sme mať kultúrneho inštruktora. Dnes totiž aj práca súboru, aj klubovna nie je taká, akú by sme chceli.

Bolo by tiež treba, aby sa Spoločnosť snažila organizovať viac výletov aj na Slovensko pre deti, mládež aj pre starších krajanov. Som toho názoru, že by sme svoju kultúrnu činnosť mali predvádzat aj mimo dediniek, v ktorých žijeme.

Eugen Paniak

TRIBS

Vážený šéfredaktor,

pri príležitosti 25. výročia založenia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku dovoľujem si aj ja pripomenúť niektoré otázky týkajúce sa miestnej skupiny u nás, v Tribši. Som ešte pomer-

Novozvolený výbor miestnej skupiny KSCaS v Tribši.

JUBILEJNÉ ROZHĽAVY

(POKRAČOVANIE ZO STR. 3)

Iste by ste chceli, aby som povedal aj svoje kritické pripomienky o nás. Samozrejme chcel by som, aby bolo ešte lepšie v tejto oblasti. Veď vždy som si želal, aby bolo ešte lepšie, ako je.

ZIVOT: Ako vyzerá stav kultúrnej činnosti Spoločnosti a jej perspektívy?

J. MOLITORIS: To, že v tejto oblasti sme dosiahli značné výsledky vďačíme dvom základným činiteľom. Prvým je starostlivosť našej strany a pomoc ľu-

ne mladý (mám 38 rokov), preto prvú organizáciu poznám len z rozprávania staršej generácie, ktorá túto skupinu zakladala a starala sa o jej prácu a rozvoj.

Po druhej svetovej vojne asi 95% občanov našej dediny sa rozhodlo založiť vlastnú skupinu Spolku Čechov a Slovákov. Krajania si zvolili trojčlenný výbor, na čele ktorého stál predseda Ján Miškovič, podpredseda Valent Vaksman a tajomník Andrej Milan. Nakoniec však v našej dedine niekoľkokrát horelo, nezachovali sa o tom žiadne dokumenty čo je škoda, pretože medzi nimi bol aj dôklad, ktorý svedčil, že k hlavným organizátorom Spolku Čechov a Slovákov nielen v našej dedine, ale i na celom Spiši patril Ján Miškovič, ku ktorému prichádzali pre radu aj delegáti z Oravy. Našej miestnej skupine poslal pozdravný telegram dňa 11. novembra 1949 aj konzulát ČSR v Katowiciach. Práca organizácie mala mnohé kladné stránky. Konali sa schôdze, na ktorých sa diskutovalo o problémoch organizácie.

Podľa mojej mienky v súčasnosti treba ešte viac rozširovať členskú základňu a viesť organizáciu tak, aby práca neslabla, čo by bolo škoda.

Nakoniec Vám chceme označiť, že 2. júla 1972 bol som jednohlasne zvolený za predsedu miestnej skupiny KSCaS v Tribši a touto cestou sa chceme podčakovať krajanom z našej dediny za dôveru, ktorú mi preukázali.

Andrej Vaksman

PODSRNE

Drahá redakcia,

miestna organizácia Spolku Čechov a Slovákov bola založená v našej dedine v auguste roku 1947. Najaktívnejším organizátorom Spolku bol krajan Albín Chovanec. Prvou činnosťou boli organizačné schôdze a registrácia členov. Zároveň sme začali organizovať školy so slovenským vyučovacím jazykom. Tieto školy začali pracovať už roku 1948. Okrem toho Spolok vyvíjal starostlivosť o deti chudobných rodičov.

Ked sme zakladali náš Spolok, mali sme na zreteľ predovšetkým zachovanie našich tradícií a materinského jazyka, čo sme aj dosiahli organizovaním škôl so slovenským vyučovacím jazykom. Je pravdu, že najmä v počiatcoch obdobia, boli aj ľažkostí, nie u všetkých sme našli pochopenie. Tie časy sú už dávno za nami. Dnes sú plnoprávnymi a užitočnými obyvateľmi ľudového Poľska.

Pri zakladaní Spolku pomáhali: Józef Bák, Józef Bielak, Eugeniusz Warciak, Paweł Siarka a Serafin Głowiąk, ktorý už nežije, Józefina Kapuściaková a iní.

So srdečným pozdravom

A. C.

NOVÁ BELA

Drahá redakcia Život,

som z mladšej generácie, to čo si pamätám z obdobia vzniku nášho Spolku vyzeralo takto: v rokoch 1941—1948 som chodil do všeobecnej ľudovej školy. Po vojne do roku 1947 som navštevoval polskú školu. A práve vtedy nám učiteľka rozprávala, že zanedlho sa budeme učiť po slovensky. Skutočne, už roku 1948 sme sa všetky predmety učili po slovensky. Pochopiteľne, že sme sa tomu veľmi tešili.

Prišli k nám učitelia zo Slovenska. Boli to: Koman a Eugénia Sopkovci, potom Mazal, Eliaš a iní.

Pamäťam sa ešte na rok 1948, keď do Novej Beli prišiel československý konzul, čo bolo pre krajanov veľkou udalosťou.

O založenie Spolku sa najviac pričinili títo krajania: Ján Majerčák, Dominik Kalata, bratia Vojtech a Jozef Vincekovič, Jozef Bryja, Alojz Kalata, František Lojek, Jakub Dluhy, Jakub Lojek, František Bednárik, František Chalupka, Andrej Bednárik, Andrej Skupin, Jakub Mogelský a iní.

Do roku 1957 Spolok organizoval rôzne kultúrne podujatia, divadelné hry, spevy a pod. Mali sme veľký výber slovenských kníh, spolupracovali sme so školami, najmä s učiteľmi. Na každej schôdzi-

českej a slovenskej. Chceme tieto prostriedky — a je to aj v záujme štátu — čo najlepšie využívať. Práve preto je nevyhnutné, aby všetci mladí z radov našej menšiny ovládali národnú reč.

ZIVOT: Čo by ste ešte chceli povedať našim čitateľom prostredníctvom Života?

J. MOLITORIS: Chcel by som čo najrudečnejšie pozvať všetkých našich priaznivcov na ústredné jubilejné slávnosti do Zelova, kde budeme hosťmi našich milých českých krajanov.

Tak teda dovidenia v Zelove.

Rozprával: Marian Kaškiewicz

KRAJANIA SPOMÍNAJÚ • KRAJANIA SPOMÍNAJÚ

miestnej skupiny bol učiteľ, ktorý svojimi radami pomáhal členom našej organizácie.

Roku 1956 práca trochu pokuľhávala, ale po marci 1957 opäť ožila. V lete boli voľby nového výboru a za predsedu bol zvolený krajan František Chalupka, ktorý túto funkciu zastáva podnes.

Roku 1960 bola založená klubovňa. Krajania trávili v nej voľné chvíle po večoroch, hrali šachy a čítali knihy.

Checm len podotknúť, že od roku 1969 — podľa mňa — Obvodný výbor nepracuje najlepšie, čo má nepraznový vplyv na miestne skupiny. Nekonajú sa schôdze a preto organizačná práca pokuľháva.

S krajanským pozdravom

František Bednarčík

NEDECA

Milý šéfredaktor Života,

u nás, v Nedeci Spolok Čechov a Slovákov bol založený roku 1947. Základnou činnosťou bola práca na organizovaní škôl so slovenským vyučovacím jazykom. Okrem toho sa organizovalo rôzne kultúrne podujatia a ľudové zábavy. Avšak prvoradou úlohou bolo pestovanie slovenského jazyka.

Pristupujúc k organizovaniu Spolku sme predovšetkým očakávali, že bude vyriešená otázka vyučo-

vania slovenčiny na školách. Vedeli sme predsa, že sa môžeme dožadovať všetkých práv, ktoré nám prislúhajú.

Mali sme mnohých obetavých krajanov. Patril k nim prvý predseda miestnej skupiny Spolku Čechov a Slovákov Jozef Schlegel, podpredseda Michal Kužel (dnešný predseda miestnej skupiny KSČaS), tajomník Michal Neupauer a pokladník Valent Pojedinec. Prvá schôdza sa konala u nebohého Jána Kapolku. Okrem nich k rozvoju našej MS veľmi prispeli aj tí, ktorí už odišli spomedzi nás: Andrej Milaniak, Štefan Madeja, Vojtech Fronc, Ján Pielmarčík, Vojtech Reščák a Jozef Krempašský. Aj nebohý starý Michal Kužel sa tiež podieľal na zakladaní Spolku. Spolok splnil skoro všetky naše očakávania. Prišli k nám učitelia zo Slovenska, ktorí dobre učili slovenčinu. Nacvičovalo sa divadelné hry a tak sa mi vidí, že sa predtým lepšie pracovalo ako dnes.

Dnes naša práca tiež nie je ľahká, ale určite bude lepšia, keď budeme mať dobre vybavené klubovne, na čo nám už pridelili prostriedky. Avšak náš divadelný krúžok nemá kroje čo sťažuje prácu. Hoci sa o vyučovaní slovenčiny na školách hovorilo na 3. a 4. zjazde Spoločnosti, jednako toto vyučovanie ešte nie je na žiadúcej úrovni, čo ma aj vplyv na počet žiakov. Čítali sme v Živote diskusné príspevky o dvojjazyčných nápisoch na vývesných tabuliach a o tom, že tieto nápisu budú hotové pred začiatkom sezóny a budú visieť na patrénnych mestach; u nás však všetky vývesné tabuľe v slovenčíne sú likvidované.

Michal Kužel
predseda MS KSČaS

Michal Neupauer
Tajomník

ODBOJÁRI-ČLENOVIA KSČaS NA SLOVENSKU

Na POZVANIE ÚSTAVU PRE ZAHRANIČNÝCH SLOVÁKOV MATICE SLOVENSKEJ 18. SEPTEMBRA 1972 ODCESTOVALA NA SLOVENSKO POČETNÁ SKUPINA ODBOJÁROV, ČLENOV KSČaS, PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV, AKO AJ ÚČASTNÍKOV SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO POVSTANIA. TRASA ICH ZÁJAZDU VIEDLA PO PAMÄTNÝCH MIESTACH SNP. V PRVÝCH DŇOCH POBYTU NA SLOVENSKU SA ÚČASTNÍCI ZÁJAZDU STRETLI S VEDENÍM MATICE SLOVENSKEJ V MARTINE A POLOŽILI VENIEC NA CINTORÍNE PADLÝCH BOJOVNÍKOV V KREMNICI, KDE NAŠLI AJ HRAB ALOJZA GAVENDU PÓVODOM Z NOVEJ BELEJ (POZRI SNÍMKY). PODROBNOSTI O TOME ZÁJAZDE V BUDÚCOM ČÍSLE.

PRIPOMÍNAME! ŽIVOT V KAŽDOM DOME!

PREDPLÁCANIE A ZISKÁVANIE NOVÝCH ČITATEĽOV JE KRAJANSKOU POVINNOSTOU KAŽDEJ ČESKEJ A SLOVENSKEJ RODINY! PREDPLATNÉ NA ROK 1973 PRIJÍMAJÚ LEN DO 10. DECEMBERA T.R. VŠETKY POŠTOVÉ ÚRADY.

POZOR PREDPLATITEĽIA!

UŽ NOVEMBRI NOVÝ KALENDÁR ŽIVOTA.

Ľudia

rok

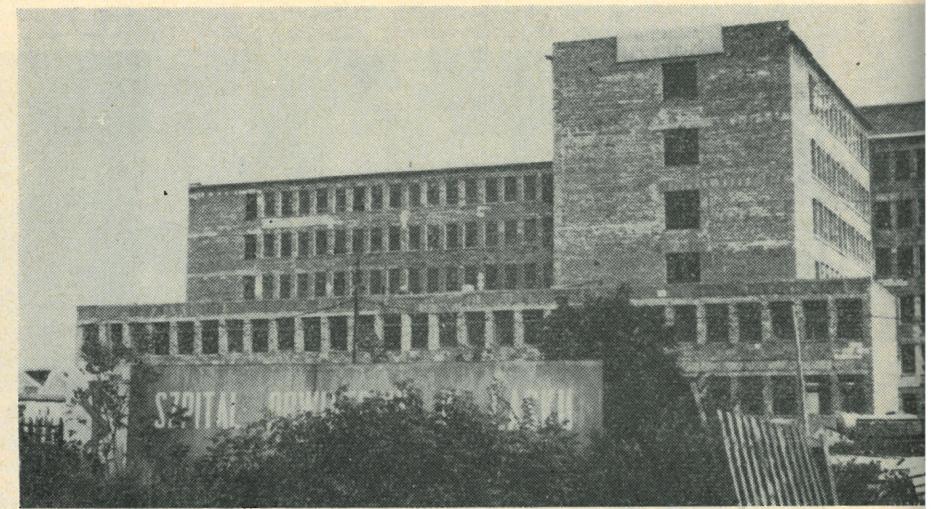
udalosti

OKTÓBER-ŘÍJEN

- 1.X.1547 — sa narodil Miguel de Cervantes Saavedra, najväčší španielsky spisovateľ, autor románu *Don Kichot* (um. 23.IV.1616),
- 1.-10.X.1938 — Nemecko okupovalo časť československého územia,
- 1.X.1949 — ukončenie tretej ľudovooslobodeneckej občianskej vojny v Číne, ktorá trvala od júla 1946. Vznik Čínskej ľudovej republiky,
- 1.-2.X.1971 — Poľsko boli na priateľskej návštive vedúci predstaviteľia strany a vlády ČSSR Gustav Husák, L. Strougal a V. Biľák,
- 2.X.1867 — narodila sa Božena Slančíková Timrava, slovenská spisovateľka, národná umelkyňa (um. 27.XI.1951),
- 2.X.1944 — úpadok Varšavského povstania,
- 2.X.1957 — Poľsko prihlásilo v OSN návrh utvorenia v strednej Európe bezzájomného pásma,
- 3.X.1762 — narodil sa v Slanici (zatopenej Oravskou prihradou) Anton Bernolák, slovenský osvetenec, lingvista, národný buditeľ (um. 15.I.1813),
- 4.X.1957 — vypustili v ZSSR prvú umelú družicu Zeme Sputnik I,
- 4.X.1971 — sovietsky Lunochod-1 pracujúci na Mesiaci od 17.XI.1970 ukončil program výskumu,
- 5.X.1939 — fašisti popravili hrdinských obrancov Gdanskej pošty,
- 6.X.1788 — otvorenie štvorročného Sejmu v Poľsku,
- 6.X.1882 — narodil sa Karol Szymanowski, významný poľský skladateľ a klavirista, tvorca národného štýlu opretej o folklór v symfonickej hudbe (um. 29.III.1937),
- 6.X.1944 — 1. čsl. armádny zbor vstupil pri Dukeškom priesmyku na prvé oslobodené územie Československej republiky. Deň Československej armády,
- 7.X.1949 — vyhlásenie samostatnosti Nemeckej demokratickej republiky,
- 7.X.1968 — podnes — manifestácie diskriminovanej katolickej menšiny v Česku, ktoré sa zmenili na krvavé zrážky medzi obyvateľstvom a britskými vojskami na pozadí požiadaviek politických, spoločenských a ekonomickej rovnoprávnosti,
- 9.X.1912 — 30.V.1913 — prvá balkánska vojna, ktorá vypočala Turecku Balkánsky zväz t.j. Srbsko, Čierna Hora, Bulharsko a Grécko, ukončená odňatím týmito štátmi Turecku väčšiny jeho územia v Európe (zmliava v Londýne 30.V.1913),
- 9.X.1962 — vyhlásenie nezávislosti Ugandy,
- 10.X.1857 — umrel Josef Ressel, český vynálezca lodnej vrtule (nar. 7.IV.1772),
- 10.X.1932 — v ZSSR dali do prevádzky hydroelektrárnu Dneproges na Dnepri,
- 10.X.1942 — umrela Terézia Vansová, slovenská spisovateľka, zakladateľka prvého ženského časopisu — Dennica (nar. 18.IV.1857),
- 12.X.1492 — Kríštof Kolumbus objavil Ameriku pristatom na pobreží ostrova Guanahani v Bahamskom súostroví,
- 12.X.1943 — bitka pri Lenine — prvý boj poľských jednotiek zorganizovaných v ZSSR. Deň Poľskej ľudovej armády,
- 13.X.1922 — koniec grécko-tureckej vojny, ktorá trvala od 15.V.1919. Na základe mierovej zmluvy podpísanej v Lausanne (23.VII.1923), Grécko stratilo Trácia a Izmiř,
- 14.X.1773 — v Poľsku bola založená Komisia národnej edukácie — prvé ministerstvo osvety na svete,
- 15.X.1822 — narodil sa Ladislav Dunajský, najvýznamnejší slovenský sochár 19. stor. (um. 4.VII.1904),
- 15.X.1944 — vyslo prvé číslo *Zycia Warszawy*,
- 16.X.1942 — nacisti obesili 50 poľských protifašistických bojovníkov,
- 17.X.1837 — umrel Ján Nepomuk-Hummel, slovenský hudobný skladateľ (nar. 14.XI.1778),
- 17.X.1849 — v Paríži zomrel Fryderyk Chopin, najväčší poľský hudobný skladateľ a klavirista, jeden z najväčších svetových hudobných tvorcov (nar. 22.II.1810), alebo 1.III.1810),
- 17.X.1892 — narodil sa Otakar Jeremiáš, český hudobný skladateľ (um. 5.III.1962),
- 18.X.1967 — na Venuši pristala automatická stanica Venuša-4,
- 20.X.1812 — narodil sa Alexander Boleslav Vrchovský, významný slovenský osvetový pracovník štúrovského obdobia (um. r. 1865),
- 20.X.1947 — 1.I.1949 — ozbrojený konflikt medzi Indiou a Pakistanom o Kašmír, ukončený po intervencii OSN,
- 21.X.1757 — narodil sa Stefan Leška, slovenský básnik prvý redaktor Prešpurských novín (um. 21.I.1818),
- 22.X.1882 — umrel János Arany, významný maďarský básnik (nar. 2.III.1817),
- 22.X.1887 — narodil sa John Reed, americký spisovateľ a publicista, autor svetoznámej knihy z obdobia revolúcie v Rusku Desat dní, ktoré otriasli svetom (um. 17.X.1920),
- 22.X.1943 — bitka jednotiek GL s hitlerovskými vojskami pri Kochanoch,
- 23.X.1832 — narodil sa Jozef Bohuslav Bella, slovenský revočionár a básnik (padol v Srbsku pri Aleksinci r. 1876),
- 23.X.1917 — konalo sa v Petrohrade (Leningrad), zasadnutie Ustredného výboru bolševickej strany, na ktorom prijali rezolúciu V. I. Lenina o ozbrojenom povstani,
- 24.X.1795 — z iniciatívy Rakúska bola prevedená tretia, posledná deľba Poľska.
- 24.X.1797 — narodil sa Stefan Moyzes, slovenský národný buditeľ, publicista a politik, prvý predseda Matice slovenskej (um. 5.VII.1869),
- 24.X.1882 — narodil sa Emerich Kálmán, maďarský hudobný skladateľ (um. 30.XI.1953),
- 24.X.1942 — atentát GL na nemecké kaviarne Café Club a Mitropa a redakciu Nowego Kuriera Warszawského vo Varšave,
- 25.X.1897 — narodil sa Janko Matúška, slovenský hudobný skladateľ (um. 16.VIII.1959),
- 25.X.1922 — osloboedenie Vladivostoku, ukončenie ozbrojenej Ententy v Sovietskom Rusku,
- 25.X.1952 — prvý televízne vysielanie v Poľsku,
- 26.X.1942 — Česi a Slováci v Juhoslávii utvorili 1. čsl. brigádu J. Žižku, ktorá do konca vojny bojovala po boku Titových partizánov,
- 26.X.1971 — Valné zhromadzenie OSN prijalo do OSN Čínsku ľudovú republiku a vylúčilo z OSN Čínsku,
- 27.X.1782 — narodil sa Niccolò Paganini, geniálny taliansky huslista a skladateľ (um. 27.V.1840),
- 28.X.1918 — bola vyhlásená Československá republika,
- 28.X.1968 — bol na bratislavskom hrade podpísaný zákon o československej federácii,
- 29.X.1815 — narodil sa Ľudovít Stúr, slovenský politik, vodca slovenského národného pohybu v r. 1848—1849, filozof, spisovateľ a iniciátor uzákonenia spisovnej slovenčiny (um. 12.I.1856),
- 30.X.1918 — bola vyhlásená Martinská deklarácia, ktorou sa slovenský národ vyslovil za Československú republiku,
- 31.X.1877 — narodila sa Helena Malířová, česká spisovateľka, účastníčka bojov v Španielsku (um. 17.II.1940),
- 31.X.1962 — prvá kozmická sonda Mars-1 vystrelená smerom na Mars.

a nový

O Łasku píšeme často, protože v tomto okrese leží Zelov, kde působí obvodní výbor KSČaS. Přidívejme se na toto město objektivem fotokamery. Na starý Łask, pamatující meziválečné stávky městských a zemědělských dělníků a na nové město, utvářené v letech lidové moci. Takový pohled znázorní změny, které probíhaly před očima středního pokolení.

Łask je městem starým i v historickém významu. Pro badatele dějin není sice snadné přesně ur-

čit datum, kdy první osadníci přišli na močálky Graby a Pisys. Víme však jistě, že Łask získal městská práva privilegiem Vladislava Jagellovce ze září 1422. Právě nyní město slaví své 550. výročí. Původ názvu města rovněž není zcela jasný. Někteří tvrdí, že se vyvodí od „łazů“, jak se kdysi říkalo lidem, kteří káceli les, jiní ho zase odvozují od ruského bojara Łaska, který byl podle pověsti důvěrníkem kyjevského knížete Svatopluka; pro-

to mu tchán tohoto knížete, Boleslav Chrabrý, v okolí velké statky. Vykopávky potvrzují, že tomto území žili ruští vojáci. Snad tedy je dou ruský původ názvu města.

Dnešní Łask je městem ctižádostivým, průmyslovým střediskem. Jeho budoucnost značně ovlivněná další rozvoj belchatowské oblasti hněduho průmyslu.

JUBILEJNÍ ROZHOVORY

Hovoríme se s BRONISLAVEM SUKIENNIKEM, I. tajemníkem MV PSDS:

PRACUJEME SPOLEČNĚ VE PROSPĚCH ZELOVA

ZIVOT: Současnou tajemníkem, od mnoha let jste známým činitelem v Zelově. Nyní se jako I. tajemník MV PSDS v Zelově zabýváte i otázkami polských občanů české národnosti, sdružených v Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku. Tímto způsobem uskutečňujete zde v terénu národnostní politiku naší strany. Můžete nám říci, jak oceňujete tuto menšinu ve smyslu občanského postoje, jejich společenských výsledků a úspěchů v oblasti pěstování české kultury a tradic?

S. SUKIENNIK: Ze stranického a společenského hlediska posuzujeme zelovskou skupinu Čechů a Slováků kladně. Kulturní společnost působí na společenský postoj svých členů, což podstatně ovlivňuje angažovanost našich obyvatel českého původu v efektivní společenské činnosti pro rozvoj města. Myslím, že Kulturní společnost Čechů a Slováků za dobu své existence rovněž nemálo přispěla k udržování tradic české kultury. Je to vidět na činnosti souboru a sboru KSČaS. Bylo by však zapotřebí, aby se do této činnosti zapojila ve větší míře mládež. Musíme ještě dodat, že vystoupení sboru, který ve svém repertoáru ukazuje český folklór, mají v Zelově úspěch. Škoda, že v poslední době vystupuje tento sbor zřídka.

ZIVOT: Jak jsme již nejdříve psali v ZIVOTĚ – tiskovém orgánu KSČaS – má Zelov zdravé ambicie stát se moderním městem. Všichni zdejší činitelé a občané jsou v této otázce zajedno. Prosíme o Váš názor na tyto otázky: jakými úspěchy se může Zelov pochlubit a jak se podílí skupina zelovských Čechů na těchto úspěších?

S. SUKIENNIK: Naše město, a přesněji obyvatelstvo, se může pochlubit sice skromnými, avšak pro naši společnost velmi významnými úspěchy v období 28 let lidové vlády. Přede vším je to otázka zaměstnanosti a výuky. Před valkou trápila Zelov nezaměstnanost – dnes pocítujeme postupný nedostatek pracovních sil. Před válkou se mohli ve středních školách učit jenom někteří. Nyní máme v Zelově střední všeobecně vzdělávací školu, odbornou školu mechanizace zemědělství, odbornou textilní školu a 4 základní školy.

Město se rok od roku mění. Roste nová obytná čtvrť, zlepšuje se vzhled a estetika města, lepší je dlažba ulic, dokonalejší osvětlení, vodovod, máme nové parky a hodně zeleně. To vše je výsledkem realizace rozsáhlého programu Fronty národní jednoty. A je to vlastně výsledek úsilí všech občanů Zelova, v tom rovněž členů Kulturní společnosti Čechů a Slováků, kteří jsou

aktivní a jají svůj podíl lasti. Usilujeme o to, aby který byl za sanační vládný městem, stal v budoucí moderním, a myslím, že Zelova dočkáme.

ZIVOT: A jaké jsou v současnosti plány hospodářského rozvoje Zelova? A další spojená – jak si Vy, soudružení, představujete vzhled doby v tom nová politika strany?

S. SUKIENNIK: Těžko je říct, jak bude vypadat Zelov za 20 let. Avšak jedno je jisté: město moderní, zastavěné v dnešními, individuálně řešenými vzniknou nová bytová sídla v tom nová politika strany

Za dvacet let se Zelov stane moderním textilním průmyslem, že se rozvine i kovodělnictví, který již vzniká. Jistě bude rovněž moderní obchodní a sportovní a rekreační středisko. Výstavba byla již v třetím patře v Patyckách u Zelova. Tento program musí být samozřejmě vysokou společenskou prioritou obyvatel našeho města.

OSLAVY V ZELOVĚ

14 PAŹDZIERNIKA
1972 R.

- PRZYJAZD UCZESTNIKÓW I ZAPROSZONYCH GOŚCI DO ZELOWA (W GODZINACH PRZEDPOŁUDNIOWYCH)
- GODZ. 15–17.30 — OBRADY UROCZYSTEGO PLENUM ZG TKCIS W POLSCE
- GODZ. 18–21 — WYSTĘPY ZESPOŁÓW TKCIS W POLSCE Z ORAWY, SPISZA I ZELOWA
- GODZ. 21 — ZABAWA LUDOWA

15 PAŹDZIERNIKA
1972 R.

- WYSTĘPY ZESPOŁÓW
- OTWARCIE WYSTAWY PRAC ARTYSTYCZNYCH CZŁONKÓW TKCIS W POLSCE
- IMPREZY SPORTOWE
- ODSŁONIĘCIE TABLICY PAMIĘTAKOWEJ Z OKAZJI 170 ROCZNICY PRZYBYCIA CZECHÓW DO ZELOWA

◆ 14. ŘÍJNA 1972

- DOPOLEDNĚ — PRÍJEZD UCZESTNIKÓW A POZVANÝCH HOSTŮ DO ZELOWA,
- 15.00 HOD. — SLAVNOSTNÉ ZASEDÁNÍ PLENÁRUV KSCAS (REFERÁT UV KSCAS A PROJEVY HOSTŮ),
- 18.00 HOD. — 21.00 HOD. — VYSTOUPENÍ Souboru KSCAS Z ORAVY, SPISE A ZELOWA,
- OD 21.00 HOD. — LIDOVÁ VESELICE.

◆ 15. ŘÍJNA 1972

- VYSTOUPENÍ Souboru, OTEVRENÍ VÝSTAVY UMEleckých PRACÍ ČLENU KSCAS,
- VYSTOUPENÍ SPORTOVCU, ODHALENÍ PAMETNÍ DESKY U PRILEZITOSTI 170. VÝROČÍ PRICHODU CECHŮ DO ZELOWA.

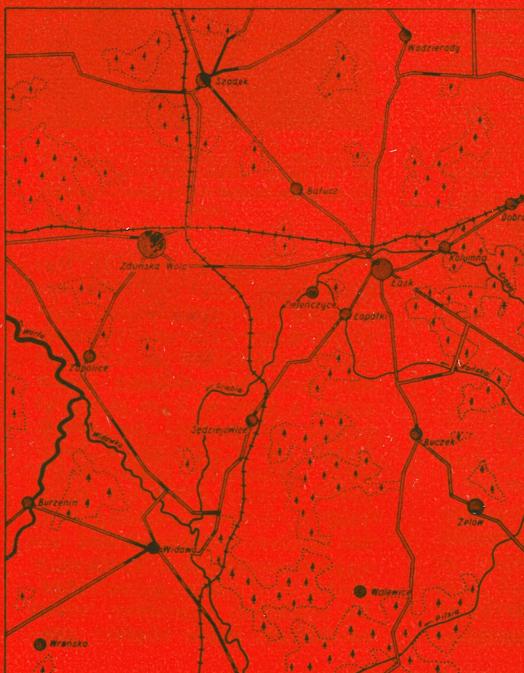
◆ 14. OKTÓBRA 1972

- DOPOLUDNIA — PRÍCHOD UCZESTNIKÓV A POZVANÝCH HOSTOV DO ZELOWA,
- 15.00 HOD. — 17.30 HOD. — SLAVNOSTNÉ ZASADNUTIE PLENÁRUV KSCAS
- 18.00 — 21.00 HOD. — VYSTOUPENÍ SÚBOROV KSCAS Z ORAVY, SPISA A ZELOWA,
- OD 21.00 HOD. EUDOVÁ VESELICA.

◆ 15. OKTÓBRA 1972

- VYSTUPENIE SÚBOROV, OTVORENIE VÝSTAVY UMEleckých PRACÍ ČLENOV KSCAS,
- SPORTOVÉ PODUJATIA,
- ODHALENIE PAMATNEJ TABUKE PRI PRILEZITOSTI 170. VÝROČIA PRICHODU CECHOV DO ZELOWA

- Náměstí 15. prosince je součástí starého Lasku
- Památkodenný katolický kostel, povyšený v roce 1525 na kapitulní chrám
- Nová výstavba v Lasku
- Moderní obchodní pavilon
- Okresní nemocnice

ZIVOT: Vratme se myšlenkami k dnešku. Zanedluho se zde v Zelově budou konat slavnosti, které mají pro nás zvláštní význam. Můžete říci několik slov na toto téma?

S. SUKIENNIK: Ano, vím o tom. Jsme již informováni o programu oslav. Myslím, že budou velmi slavnostní, protože se jedná o tři významné události, t.j. 25. výročí založení a činnosti Kulturní společnosti Čechů a Slováků v lidovém Polsku, 15. výročí založení Obvodního výboru Společnosti v Zelově. Další významnou součástí oslav bude slavnost u příležitosti 170. výročí příchodu Čechů do Zelova, ve kterém našli příbytek a pomoc.

Skutečnost, že oslavy, mající ústřední charakter, se budou konat v Zelově, staví před politicko-spoločenský aktivity našeho města zvláštní úkoly. Patronát nad oslavami převzal Městský výbor FNJ a jsem přesvědčen, že bude uděláno vše, aby tyto oslavy měly celoměstský ráz.

Velmi rádi uvítáme v Zelově představitele Kulturní společnosti Čechů a Slováků z území celého Polska, a zvláště milé bude uvítat zástupce Slováků. Oslavy těchto výročí by měly ukázat osobitý vztah k činnosti Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Zelově. Přeji Vám, aby průběh oslav byl zdařilý.

ZIVOT: Můžete nám říci ještě několik slov o Vašich osobních každodenních stycích se zelovskou skupinou Čechů a zdejšími činiteli Společnosti?

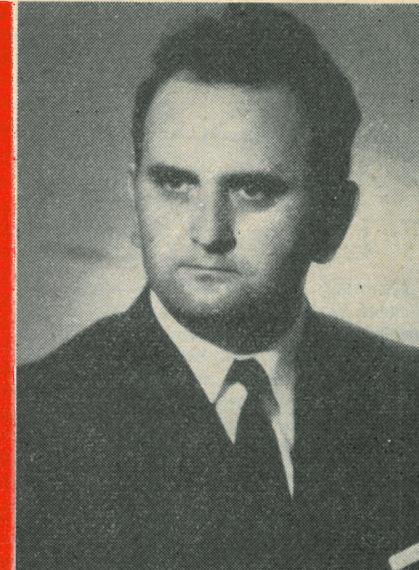
S. SUKIENNIK: Ve své společenské i každodenní práci (jsem vedoucím družstva „Zelowanka“) se denně stýkám s mnoha činiteli Společnosti, m.j. se soubory Novákem, Luštinským, Kimerem a dalšími. Přicházejí pokaždé, když mají nějaké problémy. Řešíme je společně. Nejsou mezi námi žádné rozdíly pokud jde o naše město a o program jeho rozvoje.

ZIVOT: Všeobecně se říká, že košíle je blížší než kabát. Neberte nám za zlé, že se nakonec zeptám také na Váš názor na obsah našeho časopisu ZIVOT, který je orgánem Společnosti a z tohoto důvodu se snaží vždy přihlížet ke všemu, co se děje v Zelově.

S. SUKIENNIK: Čtu Váš časopis ZIVOT a musím konstatovat, že plní dobře svůj úkol informujíc členy Společnosti o událostech v Polsku i v bratrské Československé socialistické republice. Dobře, že časopis stále více píše o činnosti místních skupin Společnosti.

MGR. BRONISŁAW WŁODARCZYK PRVNÍ TAJEMNIK OV PSDS V ŁASKU

ČEŠI
DOBŘE
PRACUJÍ

— Pospíšil Karel, Jersak Josef, Dejecus Gustav a další jsou mistri v této továrně.

— Luštinský Václav je členem MNV a Novák Jan členem předsednictva městského výboru Fronty národní jednoty v Zelově.

V našem všedním životě tedy neexistuje žádný rozdíl mezi občany té či oné národnosti. V naší práci však důsledně dodržujeme zásadu hodnotit lidí nikoliv podle jejich původu, národnosti nebo náboženství, ale podle jejich vztahu k práci, jejich účasti ve výstavbě socialismu v naší zemi, jejich vztahu k lidové moci a pracujícímu lidu.

Jediným měřítkem hodnocení každého člověka je jeho morální postoj, jeho pracovní, společenská a politická angažovanost. Polští občané českého původu o tom vědí a považují to za vše přirozenou a správnou.

Aktivně se tedy zapojují do uskutečňování všech úkolů na pracovištích, účastní se všech brigádnických prací, jak organizovaných továrnami, tak také městem. Je mezi nimi řada úderníků — lidí dobré pracujících.

Dalším činitelem, který má vliv na správný vztah mezi polskými občany českého původu a zbývajícími obyvateli Zelova, a který má nemalou zásahu o rozvoj činnosti Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Zelově, je pomoc udělená této Společnosti. Je to hlavně soustavná finanční pomoc, určená na rozvoj společenské a kulturní činnosti této části naší veřejnosti.

U příležitosti oslav stosedmdesátého výročí příchodu českých exulantů do Polska, pětadvacetiletí založení Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku a patnáctiletí působnosti odborného odboru této Společnosti v Zelově, přeji polským občanům českého a slovenského původu jak nejlepší úspěchy v jejich práci pro dobro lidového Polska, a vlasti jejich předků, bratrskému Československu, další vynikající úspěchy ve výstavbě socialismu. Všem přeji štěstí v soukromém životě.

B. Sukiennik, první tajemník MV PSDS v Zelově v rozhovoru s J. Novákem, předsedou OV KSCAS a tajemníkem V. Luštinským

Přeji redakci ŽIVOTA stále větší náklad.

ZIVOT: Děkujeme za rozhovor.

JURGOV

Slávnosť pri príležitosti 25. výročia založenia našej krajanskej organizácie sa u nás začala v nedeľu 3. septembra t.r. o 18.00 hodine na polianke, pri rieke Bialke. Zhromaždili sa tu najprv členovia nášho súboru a potom sa začali schádzať krajanky, krajania a pozvaní hostia. Po prívitaní prítomných a krátkom prejave predsedu našej MS KSČaS Vojtech Matičák a člena súboru Marienka Gombosová, ako aj predsedu MNV Alojz Chovanec zapálili vatru. Počas slávnosti súbor zaspieval niekoľko piesní a neskôr za zvukov trúbky, na ktoré hral vedúci dychovky Ján Haniačik a harmoniky, na ktoré hral člen súboru Jozef Vojtas, všetci veselo zaspievali slovenské a jurgovské piesne.

Tak starší krajania, ako aj mládež sa veselo zabávali pri vatre skoro do polnoci. Po zahájení vatry, všetci účastníci sa so spevom rozišli do svojich domov.

K. S.

TRIBS

Pri príležitosti 25. výročia založenia a pôsobnosti Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku konala sa v našej dedinke dňa 3. septembra t.r. slávnostná vatra.

Jubilejnú slávnosť otvoril predseda Obvodného výboru Spoločnosti na Spiši kr. Valent Krištofek. Potom predsedu miestnej skupiny KSČaS v Tribsi, krajana Andreja Vaksmanu privítal hostí, ktorí prišli na našu slávnosť: predsedu obv. výboru KSČaS kr. V. Krištofka, tajomníka OV kr. J. Bryju, vedúceho vnútorného oddelenia VNV v Krakove súdr. Feliksa Bohučenka, vedúceho vnútorného

oddelenia ONV v Novom Targu súdr. Jana Žmudu, vedúcu kultúrneho oddelenia ONV v Novom Targu súdr. Sawinovú, tajomníčku MO PZRS v Tribsi súdr. M. Rogowskú, ako aj všetkých krajánov, krajanky a ostatných občanov.

Vo svojom prejave krajana A. Vaksmanu o. i. spominal organizátorov a zakladateľov našej menšinovej organizácie kr. kr.: Jána Mišoviča, Andreja Milona, Valenta Vaksmanu, Daniela Pavlicu, Jánu Matonáku, Andreja Kováčika, Františka Modlu, Andreja Gogolu, Pavla Hušu, Andreja Rabianského, Jakuba Plutu a Andreja Kačmarčíka. Zhromaždení minútou ticha uctili pamiatku tých krajanov, ktorí od nás navždy odišli.

Vatru zapálil najstarší krajana Andrej Kačmarčík, najmladšiu krajanku Danutu Kováčikovú a vedúcu vnútorného oddelenia ONV v Novom Targu súdr. Žmuda. Za zvukov miestnej kapely krajanky a krajania spoločne zaspievali slovenské piesne. Neskôr sa konala tančená zábava v starej škole.

W. S.

KREMPACHY

3. septembra 1972 sa v Krempachoch konala slávnosť pri vatre usporiadaná pri príležitosti 25. výročia založenia našej Spoločnosti. Vatra sa stala zároveň príležitosťou pre uctenie 28. výročia Slovenského národného povstania a 33. výročia vypuknutia druhej svetovej vojny. Osláv sa zúčastnili mnohí krajania, krajanky a ostatní občania.

Miestna dychová kapela pod vedením kr. Valenta Zigmunda zahrala poľskú a československú štátne hymnu. Ako prvý sa ujal slova predsedu MS KSČaS, krajana Ján Petrášek, ktorý hovoril o podmienkach v akých bola založená naša menšinová organizácia, o jej práci a rozvoji. Vo svojom prejave hovoril aj o Slovenskom národnom povstani a jeho význame pre oslobodenie slovenského národa. Zároveň podčakoval účastníkom SNP z Krempach za ich hrdinstvo a obetavosť. Pamiatku krajanov, ktorí už nie sú medzi nami, uctili prítomní minútou ticha.

Slávnosť sa začala o 18.00 hodine vystúpením dychovej kapely, ktorá zahrala niekoľko piesní. Potom mal krátky prejav predsedu miestnej skupiny KSČaS v Novej Belej, krajana Františka Chalupku, ktorý zdôraznil veľký význam našej menšinovej organizácie pre kultivovanie národnej kultúry.

Najstarší člen našej MS v Novej Belej krajana Valent Mogelský a najmladšia krajanka Helena Dluhá zapálili

krajana sa nedožili našej slávnosti, uctili zhromaždení minútou ticha. Vatru zapálil najstarší krajana Jozef Griguš a najmladšia krajanka, dopisovačka Života Mária Petrášková. V tom čase dychovka zahrala partizánsky pochod. Potom prehovoril člen KSČaS a predsedu Miestneho národného výboru, krajana Silvester Moš, ktorý v krátkosti pripomeral obdobie keď vypukla vojna a hovoril aj o podmienkach v akých žili vtedy krajania. Na záver prejavy podčakoval členom výboru MS Spoločnosti v Krempachoch za obetavú prácu pri zveľaďovaní svojej obce, ako aj za zorganizovanie slávnostnej vatre.

V druhej časti programu vystupoval tančený súbor pod vedením kr. Františka Kováčika, ktorý predviedol niekoľko tancov a piesni. Spievala o. i. Anka Surmová so svojim bratom Ferkom. Táto dvojica sa najviac páčila obecenstvu, ktoré ich odmenilo vrelým potleskom.

Na záver krajana Petrášek podčakoval občanom za účasť, dychovke a súboru za pekné vystúpenie. Po tejto milej slávnosti sa všetci rozišli domov za zvukov pochodu, ktorý hrala dychová kapela. Do neskôr nočných hodín mládež deží hrala do tanca hudobná skupina Volta.

F. J. Paciga

NOVÁ BELA

Dňa 3. septembra 1972 občania Novej Belej slávnostne oslavili 25. výročie založenia a pôsobnosti Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku v

tradičnú vatru, symbol horiacich krajanských sŕdc oddaných rozvoju svojej národnej kultúry, symbol pokoja a mieru.

Neskôr pri plameňoch vatry súbor piesní a tančov MS KSČaS v Novej Belej zaspieval niekoľko piesní a dychovka hrala do tanca naše slovenské ľudové melódie.

Tým sa slávnosť skončila, ale v srdciach našich krajaniek a krajanov ostane naďvoda a bude podnetom pre zachovanie našich ľudových tradícií.

František Bednarčík

VEL'KÁ
LIPNICA –
PRIVAROVKA

Vážená a milá redakcia, dňa 3. septembra 1972 o 15.15 hod. sme v našej obci oslavovali 25. výročie založenia a pôsobnosti našej Spoločnosti. Na našu slávnosť prišlo veľmi mnoho krajanov, najmä mládež, dohromady asi 500 osôb.

Prejav predniesol predseda MS KSČaS kr. Anton Spirka. Pripomenal začiatky našej organizácie a pomoc, ktorú nám po celú dobu existencie Spoločnosti poskytovala a poskytuje strana a vláda ľudového Poľska.

V našej obci k zakladateľom a prvým obetavým aktivistom Spoločnosti patrili: Anton Spirka, Emília Kubová-Jašurová, Ján Sterculla, Ján Kuček, Andrej Kuček, Vendelín Sterculla, Ján Jašura, Florián Jašura, Florián Kramár, Eduard Jašura a Eugén Bandík. Ich práca a obetavosť priniesla pekné výsledky. Pamiatku tých krajanov, ktorí už nie sú medzi nami, uctili prítomní minútou ticha.

Vatru zapálili Ján Sterculla, Irena Jašurová a Andrej Kuček.

Mali sme muzikantov, ktorí nám pekne zahrali pri tej vatre a mládež zaspievala slovenské a oravské piesne.

Ked' vatre dohorela všetci sa veselo zabávali do neskorej noci na tančenej zábave.

Anton Spirka
Vendelín Sterculla

redakcia
čítatelia
redakcia

FRIDMAN

Dňa 13. augusta 1972 obec Fridman prežila neobyčajnú udalosť. Ako vratia tamojší ľudia, podobnej slávnosti ešte nebolo v dejinach obce. Tento deň totiž manželia Ján a Žofia Prelichovci oslavovali 60. výročie spoločného života.

Prelichovci z Fridmana oslavovali 60. výročie uzavretia manželstva. Aj my čo najsrdiečnejšie blahoželáme

Krajana Ján Prelicha sa narodil roku 1883 ako syn robotníka na statkárskom majetku. Roku 1900 ako 17-ročný mladík odchádzal za chlebom do Ameriky. Obišiel veľa miest a tovární kým si našiel prácu. Roku 1904 sa oženil. Sobáš bol v cudzine, v Amerike. Manželia mali dve deti — syna a dcérku. Roku 1906 sa s celou rodinou vrátil domov, potom odišiel na vojeninu. Slúžil v Prežove v „Infanterii“ čiže u pešiakov. Po odslúžení vojeniny vrátil sa domov, lenže šťastný spo-

CHCÚ SA
ROVNAT
NAJLEPSÍM
VZOROM

(POKRAČOVANIE ZO STR. 4)

ZIVOT: Aký je váš pohľad do budúcnosti z perspektívy uplynulých 25. rokov KSČaS?

A. ANDRAŠÁK: Odpoveď na túto otázku nie je jednoduchá. Naša Spoločnosť pôsobí tuna už štvrti storočia. Je to veľmi veľa... Na našich dedinách žijú tí, ktorí Spoločnosť organizovali a vynaložili najviac práce a obetavosti a preto možno konštatovať, že práve oni majú najväčšie zásluhy na rozvoji a úspechoch dosiahnutých našou organizáciou. Myslím, že práve oni by mohli najautoritatívnejšie porozprávať o minulosti. Ja som predsa predstaviteľom stredného pokolenia... Tu, v Jablonke som navštěvoval základnú školu a lyceum so slovenským vyučovacím jazykom. Práve v tejto škole som sa po prvýkrát stretol so Spoločnosťou. Naša organizácia bola vtedy v stáлом styku s touto školou, zaujímaťa sa o jej potreby a o prospech žiakov pochádzajúcich z radoch slovenskej národnostnej menšiny na Spiši a Orave. Z tohto obdobia poznám skoro všet-

kých činitelov. Mnohí už nežijú. Ale tí, ktorí žijú, ešte stále plodne pôsobia v našej organizácii...

ZIVOT: Vtedy vám iste neprišlo na um, že sa tak veľmi budete angažovať do organizačných otázok Spoločnosti, že budeš zastávať v našej organizácii takúto dôležitosť funkciu tajomníka ÚV. Ako k tomu došlo?

A. ANDRAŠÁK: Stal som sa učiteľom a začal som vyučovať na Spiši o. i. v krásnej dedinke Repiska. Škola, na ktorej som vyučoval, ostatne jedina v tejto obci, bola školou so slovenským vyučovacím jazykom. Roku 1958 v Repiskach obnovila SNP z Krempach za ich hrdinstvo a obetavosť. Pamiatku krajanov,

Bol som v skupine aktivistov. Spolu so mnou tam pôsobili Ján Jurgoš, Peter Solus, Ján Repiščák a jeho otec, Vojtech Bryja a iní. Na tejto dedinke nebola doprava, elektrické svetlo, obchod ani klubovňa... Práve my sme organizovali klubovňu v dome Vojtecha Bryja na tzv. Bryjovom potoku a druhú u Jozefa Solusa na tzv. Grocholovom potoku. To boli „oázy“ kultúrnej činnosti. Diskutovali sme tam často neskoro do noci, organizovali sme osvetové kurzy, mládež tancovala, oživovali slovenské tradície, zneli ľudové piesne...

ZIVOT: O čom sa predovšetkým diskutovalo?

A. ANDRAŠÁK: Spravidla o hospodárskych a spoločenských otázkach dediny... Tieto diskusie podnietili hnutie závazkov, ktoré sa zasa stretlo s finančnou podporou štátu. Okrem iného z iniciatívy a za podporu Spoločnosti sa

podarilo rýchlejšie elektrifikovať obec... vybudovať aj Hasičský dom.

Toto všetko bolo pre mňa praktickou školou života. Vtedy nadobudnute skúsenosti využívali aj dnes ako tajomník ÚV, za ktorého ma zvolili delegáti na IV. zjazde KSČaS.

ZIVOT: Ako hľadíte ako tajomník ÚV na dnešok Spoločnosti a jej perspektívy najmä v oblasti organizačnej práce?

A. ANDRAŠÁK: Stav tejto práce vždy závisel od konkrétnych ľudí, ktorí brali na seba, popri svojich normálnych povinnostach na gázovstve alebo na inom pracovisku, spoločenské povinnosti v krajanskej práci. V tejto oblasti sa nič nezmenilo a ani sa nezmieni. Môžeme sa pochváliť mládežou, ktorá vstúpila do našich radov. Je to cenný jav, ktorý bude rozhodujúci pre našu budúcnosť. Ide o to, aby mládež nielen využívala ako spotrebiteľ terajšie veľké možnosti, ale aby sa zároveň stále viač zapájala do práce organizačného charakteru. Vedľa práce ona obsadí po nás všetky funkcie. Vďaka starostlivosti našej strany a hojnej pomoci štátu naša Spoločnosť má dobré perspektívy rozvoja.

ZIVOT: A v oblasti rozvoja tradícii a českej i slovenskej kultúry?

A. ANDRAŠÁK: Na tomto poli máme najväčšie výsledky. Ale zdá sa mi, že aj napriek tomu Spoločnosť by mala teraz venovať ešte väčšiu pozornosť týmto otázkam. Na celom svete pozorujeme zanikanie týchto národných hodnot. Žiaľ týka sa to aj našich stredísk. Preto v tejto oblasti mali by sme

sa zamerať na plnenie úlohy akéhoosi ústavu, ktorý zhromažďuje a zovšeobecňuje medzi mladými tradície a zvyky našich predkov v širokom význame tohto slova.

ZIVOT: Ako to je so zabezpečením hmotnej základnej pre kultúrnu činnosť Spoločnosti?

A. ANDRAŠÁK: V priebehu 25. rokov našej existencie štát vynakladal na našu činnosť veľké prostriedky. Teraz, po 6. zjazde PZRS, táto pomoc je ešte väčšia. Dnes však ľuďom nestáči to, čo bolo dobre pred desiatimi rokmi. Čiže inými slovami nestáči napr. jedna mala izba na klubovňu pri miestnej skupine. Preto ani neprekvaipuje, že sa čeľovna rovna najlepším vzorom. Čeľovna má klubovne vybavené čo najmodernejšie. Táto tendencia v kultúrnej oblasti však, teda aj na našom národnostnom „poličku“ je kladná. To nás nútí meniť štýl kultúrnej práce. Vo väčšej miere sa musíme zaoberať aj metodikou, preto potrebujeme aj modernú kultúrnu základňu.

Bolo by načim vytvoriť metodické stredisko, najmä na Spiši a Orave, čiže treba vybudovať moderné kultúrne domy pre dané prostredie. Pre územie obývané našou menšinou treba vykonať aj inštruktorské kádre s dobrou znalosťou slovenčiny, ich nedostatok je totiž citelný.

ZIVOT: Dakujeme vám za rozhovor, vaše poznámky nepochybne obohatia našu terajšiu činnosť o nový obsah.

Rozprával: Marian Kaškiewicz

lužitie pretrhla zákratko manželkina smrť.

13. augusta 1912 sa Ján Prelich oženil druhýkrát s krajankou Žofiu Gorčákovou. Mali desať detí; dve zomreli a osem žije podnes.

Ked' sa rozpadol tamojší statok, ktorého majiteľom bol statkár Horváth zo Strážok, krajany Prelich kúpili spolu s otcem gazdovstvo, na ktorom hospodári podnes.

Počas prvej svetovej vojny, aj po nej, vefá vytriel.

Krajany Ján Prelich patril medzi prvých zakladateľov Spolku Čechov a Slovákov v Poľsku. Je vznorný členom Spoločnosti a od počiatku vydávania nášho časopisu Život jeho stálym odberateľom.

Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku a kolektív redakcie Život želá manželom Prelichovcom z Fridiana pri priležitosti 60. výročia manželského spolunažívania veľa úspechov a ďalší pojedný život.

František Bednarčík

REPISKÁ

Každý rok sa na Spiši buduje veľa cest. Nedávno novú cestu obdržal napr. Jurgoš. Týmto spôsobom miestni obyvatelia majú nielen lepšie podmienky pre prácu, najmä sa týka pohodnej a bezpečnej prepravy, ale môžu lepšie — teda kultúrnejšie a hygienickejšie žiť. A vobec s novou cestou zmenil sa výzor tejto dedinky, ktorá je teraz krajská.

Písem to preto, lebo u nás — v susedných Repiskách nadalej jazdime po starých cestách a lámeme vozy pri zvážaní krmív. Naše cesty sú skutočne zlé a snaď aj najhoršie v celom okrese. Naša dedinka má chovateľský charakter, aj my pracujeme pre blaho štátu a plníme si svoje povinnosti, lenže pri stavbe cest sa na nás zabúda. Ako dlho máme ešte čakať. Prosíme o pomoc v tejto veci.

Ján Pluta

NOVÁ BELA

Dňa 30. augusta 1972 sa v našej obci konala veľká slávnosť. Hasičský zbor v Novej Belej odovzdal totiž do užívania hasičské auto a novú striešku. Na slávnosť prišli hasiči zo susedných dedín, bolo ich moc, lebo okolo 200 osôb.

Na slávnosť prišli aj požiarinci z Novotarského okresu a predstaviteľia miestneho výboru.

Krajany Andrej Skupin víta hostov
Foto: F. J. Paciga

Krátky prejav predniesol kr. František Chalupka, predsedu Miestneho národného výboru ktorý privítal všetkých prítomných a povedol aj pároslov o tom, ako hasiči dostali krásne nové auto.

Slávnosť bola pekná, keďže bola tu aj naša dychovka, ktorá krásne zahrala pre poťaenie hostov.

N.B.

KREMPACHY

Krempachy sú jednou z najkrajších obcí na Spiši. Okrem vápencových skál, sú tu lesy plné hríbov, čučoriedok, bylinky a ďivej zveri. Našu dedinku zo všetkých strán obklopujú lesy. Na sever

vadž návrh byl prijat. Jan Novák se mne ptá, zdali vím, ktorá je najdelší ulice v Zelově. Samozrejme, že to nevím... Je to — říká — ulice Kiliňského, ale v predválečné podobe, kdy Zelówek patril k městu. Nyní je vesnicí a má svého starostu. Novák vzpomíná dál:

— Před válkou tady byla hospodářství Čechů. Jenom jeden Polák tu měl řeznický obchod, jmenoval se Mašlikowski. Většina z nich už odjela, zůstalo několik rodin: Josef Jersak, Karel Jersak, syn Josefa, Ludvík Volský, Anna Jelínská se sestrou, Ludvík Mundzík, který má za ženu Češku z Gěšince, okr. Strzelin a Zenon Zauner, který je zetěm Josefa Jersaka. Zastavujeme se na chvíli v Zelówku v hospodářství Zaunera, který spěšně sváží obilí. Vzhledem k rodinným povinnostem mu pomáhá Václav Luštinský — tajemník zelovského obvodního výboru KSČS. Než naši hospodáři složili další furu, pokračoval Jan Novák: K Zelówku patřily Lesné Dzialsy a Grzebienie. Tam před válkou také žili Češi; nyní v Grzebieniach bydlí jenom Jan Jersak. Do Československa odtud odjeli v roce 1945 Karel a Jan Veselovský, Emil Ciap a Karel Svoboda, ten, ktorý kopal studnu. Z Grzebieni odjeli Karel Macek, Josef Němec, Emil Springer a Vilém Tereba.

Češi žili také v Bujnych Księžach, ale ne v těch „šlechtických“. Pamatuji si Karla Svobodu, Josefa Pospíšila,

od Krempach, asi 300 metrov od obce, pri rieke Bialke rastie pekný les, v ktorom každý rok cez prázdniny táboria harceri z celého Poľska. Ten-to rok prišli k nám na bezstarostné prázdniny pionieri z Kraková; v júli bol u nás harcerská družina, ktorá sa volala „Deti Perúna“ v auguste „Deti Neptúna“. Harceri mali krásne počasie, pekne do hneďa sa opálili a kúpali sa v Bialke.

Tento rok v našom lese trávili leto veseli harceri. Každý večer zabávali pozvaných Krempašanov pekným programom. Ale nie vždy to tak bolo. Pred rokmi sa stávalo, že na prázdniny chodili k nám harceri, ktorí sa nepekné chovali, nedbali o poriadok. V pionierskom tábore bola špinava, pod stromami sa vávali prázdnne fláše po pálenke a na poliach Krempašanom ubúdalo repy, uhoriek a paradajok, zasa v ovocných záhradách jablk. Ale to bolo dávno. Teraz už tak nie je a dúfam, že nikdy v budúcnosti nebude.

Jozef Petrášek

ZELOV

Dne 10. září t.r. se konaly v Zelově oblastní dožinky za účasti tří největších obcí krajského okresu — Zelova, Buczu a Wygierzowa.

Hospodářem dožinek byl poslanec Bronisław Cieniewski, který přijal z rukou hospodyně a hospodáře chléb a sůl a první dožinkový věnec. Dalších osm věnců obdrželi zástupci oblastních orgánů.

Přiležitostný projev pronesl Marek Skaweki, tajemník MV PSDS v Zelově. Zdůraznil zásluhy některých dobré hospodařících zaměstnanců.

Účastníci dožinek si se zájemem prohlédli výstavu zemědělských strojů a zařízení, zvěrolékařských léků, zemědělských plodin, ovoce a zeleniny, která byla instalována na zelovském rynku. Odpoledne se všichni bavili na lidové veselici.

Václav Luštinský

KUCOV

Dne 6. sprna t.r. bylo v Kučově zorganizováno „setkání s českou písni“. Přítomní si připomněli (eventuálně se naučili zpívat) dvě písni: Krásná je ta řeka a Dobrý noc. Vyslechli také stručný výklad o významu zpěvu pro život a kulturu člověka. Češi byli a jsou národem, který rád zpívával a zpívá. Se slovy písni Krásná je ta řeka na rtech, opouštěli naši předkové svou vlast:

Krásná je ta řeka,
ta řeka Vltava,
(kde jsou naše domy:)
naše vlast předrahá.

Krásné je to město,
slavné město Praha,
(ve kterém bydlí naše:)
rodina předrahá.
Co je nám do řeky,
co je nám do města,
(když nám vykázaná:)
do vyhnanství cesta.

Nevezali jsme s sebou nic,
po všem je veta,
(jen Bibli kralickou:)
a Labyrinth světa.

Ale ne vždy zpívali smutné písničky. Prinesli s sebou a odkázali v dědictví svým potomkům i písničky veselé a také dojímavé. Vlastně pro každou životní situaci člověka lze nalézt vhodnou písničku, která odpovídá náladou i slovy. Např. Dobrý noc nebo Já mám chaloupku na vršku bez došku. Připomeňme si slova písni Dobrý noc a zantujsme si sladce dojemnou melodii:

Dobrý noc,
má milá,
dobrý noc.
Nech je ti
sam Pán Boh
na pomoc.
Dobrý noc,
dobre spi,
nech sa ti snívajú
sladké sny.

Na kučovském „setkání s písni“ jsme si poslechli moravské národní písni z gramofonových desek. Večer uplynul v milém a srdečném ovzduší a byl podán návrh, aby byl opakován, aby toto dědictví neupadlo v zapomenutí.

Dále bylo hovořeno také o knize „49 listov w sprawie

Braci Českých“, ktorou mnozí z účastníkov prečetli. Návrh autora, aby bolo založeno múzeum, v némž by byly shromáždené památky, ktoré sa ještě dochovaly, byl uznán za dobrý a správny. Jā součin, že by měl být vždy každé dva až tři roky uspořádán zájezd do Prahy, a to mládeže a starších dětí (levný a s dobrým průvodcem).

Ben

NÁVŠTEVA V REDAKCI

V dňoch 16.—17. septembra t.r. sme mali v redakcii milú návštěvu. Do Varšavy prišli na zájazd žiaci gymnázia M. Hatatalu z Trstenej. Vedúcimi zájazdu boli prof. Ján Štepita, ako aj riaditeľ gymnázia Tomáš Palko.

Prvý deň pobytu vo Varšave, t.j. sobotu dňa 16. septembra venovali účastníci zájazdu prehliadke pamiatok mesta. Pred prehliadkou E. Stojovská povedala maturantom z Trstenej niekoľko slov o dejinách Varšavy, o hrdinskom boji Varšavčanov proti fašistom počas druhej svetovej vojny a počas Varšavského povstania, ako aj o veľkom úsilí pri rekonštrukcii zničeného mesta. S veľkým záujmom si potom účastníci zájazdu prezreli pamiatky mesta, zastavili sa pri hrobe neznámeho vojaka, a na Staromestskom námestí. Na Zámockom námestí po prehliadke rekonštruovaného kráľovského zámku, účastníci prispeli do pokladničky zlatkami a korunkami na obnovu zámku.

V nedeľu, dňa 17. septembra v sprievode redaktora Jána Špernogu si hostia z Trstenej obzreli Štadión desafročia, navštívili zoologickú záhradu, ako aj moderné obytné sídlisko vo varšavskej štvrti Praga.

Je pravda, že v tak krátkom čase, aký mali účastníci zájazdu na prehliadku Varšavy nemohli poznat celé mesto, sme však presvedčení, že aj napriek tomu sú s návštěvou vo Varšave vcelku spokojní.

Elžbieta Stojowska

— Před válkou byla mládež „držena zkrátka“. Vím o tom nejlíp, protože sám jsem byl tehdy mladý. Ovlivňovaly to těžké životní podmínky a zásady našeho náboženství. Mládež samozřejmě neměla tehdy takové podmínky a možnosti jako dnes. V sobotu po práci jsme se scházeli na rohu Piotrkowské ulice. Zpívali jsme české lidové písničky, opékali brambory. V neděli po bohoslužbě a po obědi se páslo krávy, večer jsme šli do Českého sdružení, které vedl kněz Piasecki, Polák, který měl za ženu Češku Slobodovou, pocházející ze Zelova — Herbertova. Byl znám tím, že se během tří měsíců naučil česky. V Sdružení jsme obyčejně poslouchali biblický výklad a pak se zpívalo. Zábavy byly výjimkou. Obyčejně po žních se však pořádaly t.z.v. fantové majálesy. Škoda, že tento zvyk zanikl a také obyčeje s ním spojené.

— A co dělali starší v době volna? — ptám se, přerušujíc Janu Novákovu toto povídání o mládeži.

— Přicházeli sem, kde sedíme, do hospody Frezetteho. Je zajímavé, že počíjeli spíš vodku než pivo. Ale pili s rozvahou... Frezette byl známý dobrými zákusky, salámem, jelitky. Vždy jsme čekali, až nám otec něco dobrého přinesl. Dnešní výrobky se bohužel tamtéma chutí nevyrovnaně. Z té doby je mi líto snad jenom toho. A ještě, že už tady dnes nejsou ti, s nimiž jsem vyrůstal. Kdekoliv jsou a jestliže žijí, pozdravují je srdečně prostřednictvím našeho časopisu ŽIVOT.

O DOBÁCH, KDY SE TKALO ČERNOU OSNOVOU A BÍLÝM ÚTKEM

(DOKONČENÍ ZE STR. 3)

vyprávěči bylo v roce 1933 15 let, když si po prvé stoupil k otcovi tkalcovskému stavu. Nejčastěji se tehdy dělalo černou osnovu a bílý útek, plátno, zvané „harcerka“. Byli tu samozřejmě fabrikanti (Jersak, Stanne, Rejhert, Heršvi, Kopel), ale i hodně drobných chalupníků. Dělníci i chalupníci vydělávali sotva na živobytí. Fabrikanti dávali často dělníkům místo peněz lístky do obchodů.

— Je známonou věcí — hovorí Jan Novák — že život naší společnosti byl před válkou těžký. O změnách, jichž jsme se dožili, nikdo z nás ani nesníl.

Navrhli jsem krajani Novákovi, abychom změnili místo našeho rozhovoru. Dosud jsme jej vedli u jeho stavu při velkém hlučku strojů, které tkały stále nové metry jemného silonu, výroby zadané Tkalcovským družstvem „Zelowanka“, jehož je Jan Novák členem již 23 let. To jen na okraj, poně-

vadž návrh byl přijat. Jan Novák se mne ptá, zdali vím, která je najdelší ulice v Zelově. Samozřejmě, že to nevím... Je to — říká — ulice Kiliňského, ale v předválečné podobě, kdy Zelówek patřil k městu. Nyní je vesnicí a má svého starostu. Novák vzpomíná dál:

— Před válkou tady byla hospodářství Čechů. Jenom jeden Polák tu měl řeznický obchod, jmenoval se Mašlikowski. Většina z nich už odjela, zůstalo několik rodin: Josef Jersak, Karel Jersak, syn Josefa, Ludvík Volský, Anna Jelínská se sestrou, Ludvík Mundzík, který má za ženu Češku z Gěšince, okr. Strzelin a Zenon Zauner, který je zetěm Josefa Jersaka. Zastavujeme se na chvíli v Zelówku v hospodářství Zaunera, který spěšně sváží obilí. Vzhledem k rodinným povinnostem mu pomáhá Václav Luštinský — tajemník zelovského obvodního výboru KSČS. Než naši hospodáři složili další furu, pokračoval Jan Novák: K Zelówku patřily Lesné Dzialsy a Grzebienie. Tam před válkou také žili Češi; nyní v Grzebieniach bydlí jenom Jan Jersak. Do Československa odtud odjeli v roce 1945 Karel a Jan Veselovský, Emil Ciap a Karel Svoboda, ten, ktorý kopal studnu. Z Grzebieni odjeli Karel Macek, Josef Němec, Emil Springer a Vilém Tereba.

Češi žili také v Bujnych Księžach, ale ne v těch „šlechtických“. Pamatuji si Karla Svobodu, Josefa Pospíšila,

Bedřicha Rajcherta, Karla Nováka, Karla Možiše, Josefa Poláčka, Cejnery a jiné. Také ve Faustynowě, 11 km od Zelova směrem na Widawu, bylo hodně Čechů. Odtud pocházel dřívější předseda obvodního výboru naši Společnosti Vilém Tomeš. I v Jaworze (3 km od Faustynowa) žily tři české rodiny Rajchertů. Odtamtud pochází dcera Ludvíka Volského ze Zelówku. Směrem na Lask, v Buczkowské Voli, byli také Češi; nyní tam bydlí ještě rodina Matejků. Ať mi prominou ti, na které jsem zapomněl, už přece uplynulo tolik času...

Gratuluji k dobré pameti našemu předsedovi výboru a hovořím s hospodá

Nové stranické vedenie pristúpilo v súhlase s uzneseniami VI. zjazdu PZRS k uskutočňovaniu ďalšieho bodu postupného komplexného riešenia otázok, ktoré prospevajú intenzifikácii poľnohospodárskej výroby a zlepšeniu sociálnych a existenčných podmienok nášho vidieka.

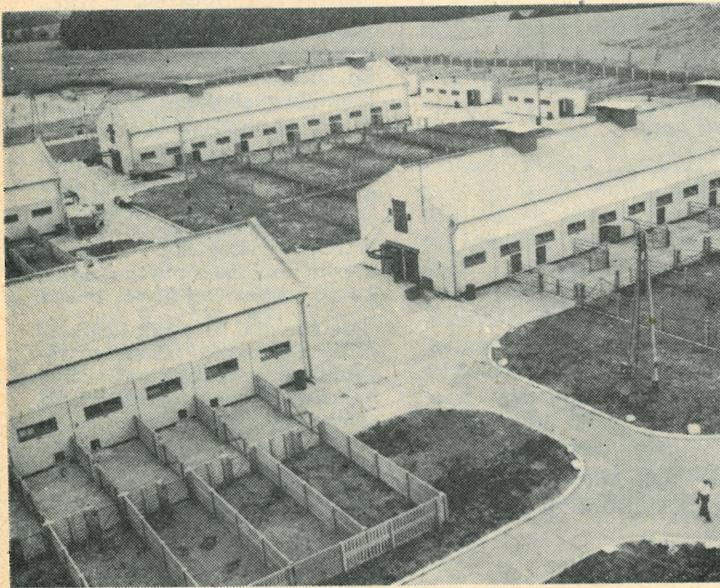
Ide totiž o ďalšiu elektrifikáciu a reelektrifikáciu vidieka preto, aby vytvoril podmienky nielen pre osvetľovanie našich bytov ale aj pre využitie elektrickej sily v poľnohospodárskej výrobe.

Vieme, že na našom vidieku sa veľa zmienilo odvtedy, keď národ na čele s robotníckou triedou prevzal svoj osud do vlastných rúk. Elektrické svetlo znamenalo pre vidiek vari prvé znamenie, že sa niečo mení a to už v prvých povojnových rokoch. Vtedy ľudia snívali, aby mohli prestaviť svieti vo svojich bytoch petrolejovými lampami, ktoré nedávali príliš jasné svetlo a na dôvažok takéto osvetľovanie bolo pomerne drahé. Roku 1970 vyše 92% gazdovstiev malo elektrické svetlo. Elektrifikovať treba ešte necelých 250 tis. gazdovstiev, väčšinou vzdialených od elektrických prenosových vedení, z toho vyše 170 tis. obdrží elektrický prúd do roku 1975. Pre ostatné bude treba hľadať iné riešenie.

NOVÉ CHLIEVY PRE PRASNICE

Stály rast spotreby mäsa a jeho nedostatočná výroba nútia zvyšovať počet ošípaných.

Za týmto účelom štátne majetky prijali veľký program výstavby chlievov pre prasnice, ktoré budú produkovať plemenne ošípané a reprodukčný materiál, ako kance a pod.

Tento rok odovzdajú do užívania sedem veľkých chlievov, každý pre 240 prasnie, čo znamená, že každý rok vyprodukujú v týchto chlievoch viac ako 33 000 prasiat.

V auguste tr. odovzdali do užívania takýto chliev vo Wapleve pre 240 prasnic s celkovou ročnou výrobnou kapacitou 4 688 kusov ošípaných, v tom 1 200 plemenných ošípaných a 2 700 kŕmnych ošípaných.

Pozornosť si zaslúži fakt, že stavbári odovzdali tento objekt do užívania rok pred stanoveným termínom. Namiesto toho, aby budovali 23 mesiace, ako to predvídal plán, robotníci ukončili stavbu za 11 mesiacov. Takéto skrátenie stavebného cyklu je čistým ziskom pre rolníkov.

FRAGMENT FARMY PRE OŠÍPANÉ VO WAPLEVIE V GDANSKOM VOJVODSTVE.

Bliží sa koniec pekných dní a teda aj jesene, avak poľné práce ešte nekončia. Všetky dni s pekným počasím treba teraz využiť na orbu a vápnenie polí. Na pozemkoch, kde sa spravidla zadržiava voda treba vykopať odtokové priekopy, šikmé k spádu terénu. Treba očistiť aj kanály na poliach a lúkach, pozbierať vyschnutú burinu, opraviť poškodené brehy a násypy, vyčistiť otvory drenážnych rúrok. Lúky hnojíme v tom čase kompostom a draselími hnojivami. Dobre je prikryť lúky zemakovou vráťou, aby boli zabezpečené pred vetrami a mrazmi. V sadách a záhradách treba spod ovocných stromov pozbierať zhniaté ovocie a lístie, pretože sa v nich zdržujú rôzni škodcovia.

V novembri zabezpečujeme otvory v úloh a opravujeme poškodené úle. V skleníkoch na zeleninu sadíme včasné druhy cesnaku a rebarbory a vysievame tak isto včasné mrkvu. Pažitku obkladáme kompostom buď prehnitým hnojom.

Len čo prídu prvé mrazy kopce so zemiakmi obkladáme hrubšou vrstvou zeme.

Treba zároveň končiť prípravu maštali na zimu.

Ovce vyháname ešte na strniská, suché lúky a suché oziminy. Staršie ovce možno vyhánať aj na zemiačiská. V tomto čase nezávisle od paše na poliach, ovciam treba dávať na noc suché objemové krmivá (napr. seno) a asi 10 dkg kŕmnej kriedy na jednu ovcu denne. Na jeseň treba ovce ostríhať. Ostríhaným ovciam dávame prvých 14 dní po ostríhani o 10% väčšie krmné davky.

Povzbudzujúc rolníkov k ďalšiemu rozvíjaniu chovu prasiat, chceme zároveň uviesť niekoľko prípadom o týkajúcich sa chovu prasiat cez zimu.

Termíny vrhov u prasnic treba regulovať tak, aby jeden vrh pripadal na jar a jeden na jeseň. Obmedzenie počtu vrhov na jeden ročne zvyšuje náklady

Je totiž známe, že jedným z cítiel rozhodujúcich o pokroku v poľnohospodárstve, je mechanizácia ďalších výrobných procesov, ktorá napr. v chove sa vo veľkej miere opiera o využitie elektrickej energie. Tažko by bolo zmeniť mechanizované odstraňovanie hnoja z maštaľou budť zaviesť mechanické dojenie kráv, keby v tejto hospodárskej budove nebolo elektrickej sily. Ovšem, tam kde už je elektrické prenosové vedenie, rolníci pomerne často sa snažia uľah-

ho napäťia v prvých povojnových rokoch boli prispôsobované vtedajším možnostiam výroby elektrickej energie a mali slúžiť iba na svietenie. Lenže čas a pokrok robia svoje a ľudia miesto svojich svalov cheú priahajú do práce elektrinu.

Preto politické byro UV a predsedníctvo vlády prijali naposledy uznesenie týkajúce sa prestavby prenosových elektrických vedení a postupného zvyšovania dodávok energie pre potreby

dieku neustále stúpa počet chladničiek, elektrických práciek, televízorov a pod.

Program prestavby elektrických prenosových vedení je veľmi veľký, lebo napr. na 7000 dedinách už dnes nemožno inštalovať dodatočné elektrické spotrebíče a v celom rade iných dedín môžu byť používané iba jednorazové spotrebíče. Počas najbližších troch rokov prebudujú vyše 10 tis. vedení nízkeho a stredného napäťia.

V súlade s uznesením politického byra UV a predsedníctva vlády do roku 1975 majú byť reelektrifikované všetky dediny s uzavretou zástavbou.

Na tento cieľ pridelili samozrejme dodatočné prostriedky a priemyslu uložili, aby vyrobili patričné množstvo spotrebíčov rôzneho typu, ktoré sa budú môť použiť v poľnohospodárskej výrobe. Ide teda napr. o elektrické varáky na prípravu krmív, varáky na vodu, elektrické sporáky, čerpadlá pre mechanické zásobovanie gazdovstiev vodou a pod., teda aby uľahčil život obyvateľom vidieka.

Všetky tieto problémy podmieňujúce široké využitie elektrickej energie v poľnohospodárskej výrobe uľahčuje fakt, že vďaka výstavbe nových elektrárni výroba elektrického prúdu v Poľsku neustále stúpa. (P)

MODERNIZOVAŤ ZNAMENÁ AJ ELEKTRIFIKOVAŤ

čiť prácu pomocou elektriny. Nezriedka sa však stáva, že keď sa týchto zariadení zapojuje príliš mnoho, nasleduje prestávka v dodávkach elektrického prúdu. Nasleduje prekvapenie a intervencie v elektrárňach.

Takéto prestávky sa vyskytujú aj v Krakovskom vojvodstve a najčastejšie sa na to žalujú rolníci hospodáriaci na Podhali. K prerušovaniu dodávok elektriny v tzv. špičkovom období dochádza preto, že prenosové vedenie nízke-

poľnohospodárskej výroby. Treba ešte spomenúť, že spotreba elektriny v našom poľnohospodárstve je skoro dvojnásobne nižšia ako v poľnohospodárstve našich južných susedov alebo v NDR. Preto je potrebná rýchla reelektrifikácia a modernizácia celého radu vedení nízkeho napäťia, aby naše poľnohospodárstvo mohlo v oveľa širšej miere využívať elektrinu ako zdroj sily pre mláďačky, chov ako aj pre potreby domácností. Každý vie, že na vi-

POL'NOHOSPODARSKÝ KALEIDOSKOP

ČIN HODNÝ NASLEDOVANIA

V dedine Mochy, v Poznańskom vojvodstve začali výstavbu objektu, v ktorom sa bude nachádzať niekoľko lekárskych ordinácií, lekáreň, pracovňa, štyri byty, ako aj materská škola s kuchyňou, klubovňa pre 90 osôb a klub — kaviareň.

Výstava tohto objektu je výsledkom iniciatívy obyvateľov Mochy. Dokumentáciu vypracovali v Projekčnej kancelárii pre vidiecké stavebnictvo v Poznani, v úzkej spolupráci s obcianskym výborom výstavby sociálno-kultúrneho strediska vytvoreným obyvateľmi Moch.

Týmto spôsobom a vďaka iniciatíve obyvateľov dediny Mochy bol otvorený široký program výstavby podobných stredísk v iných rozvojových obciach Poznanského vojvodstva. Do roku 1975 podobné strediská vybudujú v 53 obciach.

REKORD

V hospodárskom roku 1971—1972 rolníci z Veľkopol'ska zvýšili počet ošípaných o 250 000 kusov. Tamojší štatistici pomenovali tento fakt absolutným rekordom, ktorý iba s fažkofarmami by mohli prekonat iné oblasti krajiny.

Čo sa týka výšky produkcie ošípaných, Poznanské vojvodstvo si upevnilo svoje prvé miesto v Poľsku a dosiahlo úroveň, akú doteraz nikdy nezaznamenali v dejinach vojvodstva.

100 ZRN

Zamestnanec filiálky POM v Nieświerzy p. Spyrczak nášiel na poli steblo žita, na ktorom vyrástli až tri klasy. Túto zaujímavú a neobvyklú rastlinu odnesol na poľnohospodárske oddelenie ONV, kde odborníci vypočítali, že v unikátnom klase bolo 100 zrn.

Z KALENDÁRA NA – NOVEMBER – LISTOPAD

spojené s chovom prasnice a vôbec s výrobou ošípaných. Na jar, keď je už teplo, prasatá od prvých dní môžeme držať vo výbehoch, teda na slnku a čerstvom vzduchu. Horšie podmienky majú prasatá z jesenného vrhu, najmä keď vrh pripradá na neskôrú jeseň alebo začiatok zimy. Ale aj v zime dá sa vychovať zdravé prasatá. Treba im k tomu vytvoriť iba dobré podmienky. Predovšetkým treba pripraviť vhodné chlievy.

Tak teda chlievy musia byť suché, vždy dobre vyvetrané a zabezpečené pred prievanmi. Za týmto účelom musíme obloky dobre zasklifí, opraviť dvere a steny obložiť slamou buď suchým lístím. Keď je v chlieve betónová dlážka urobíme v ňom hrubú priču z tesne priliehajúcich dosiek. Priču uloží na najvyššej časti dlážky. Má byť na nej miesto zároveň pre prasnicu ako aj pre prasatičku, ktoré však od prasnice musia byť oddelené priehradou. V dobe kŕmenia prasatá púšťame k prasnicie.

Keď je chliev murovaný, tesný a pritom tzv. hlboký, ktorý nezarúčuje ošípaným vhodné zdravotné podmienky, prasniciam s prasatičkami musíme pripraviť miesto v inej budove, napr. v šope alebo dokonca stodole. Na takomto mieste prasatá rastú rýchlejšie, sú zdravšie ako v murovaných vlečkých chlievoch, avšak pod podmienkou, že budú mať zaistenú patričnú teplotu, svetlo a nebude prieval.

Dôležité je aj zohrievanie prasiat. Slúži k tomu tzv. infračervený žiarič, ktorý zavesíme nad prasatičkami vo výške asi 50 cm od dlážky.

A ešte niekoľko prípadom o základných zásadách kŕmenia prasiat. Najlepším pokrmom pre prasatá je mlieko prasnice. Preto keď chceme aby sa prasatá dobre rozvíjali, musíme prasnicu dobre kŕmiť. Prasnica musí byť kŕmená tak, aby dobre

plekala prasatá a pritom neveľmi schudla. Prasnice s priemernou váhou, ktorá pleká 10 prasiat, musí denne obdržať: 4 kg jaderných zmesí M — Bék, 3 kg parených zemiakov, 6 kg mladej polocukrovky alebo kŕmnej mrkvky, 3 litre chudého mlieka.

Avšak aj pri najlepšom kŕmení prasnice, jej mlieko nestačí na odchovanie prasiat. Musíme ich preto prikrímať. Už od 3 dní života prasatá mal by mať prístup k čistej vode na pitie a k minerálom kŕmivám (miešanka MM, rozdrvéné drevené uhlie z listnatých stromov vymiešané s červenou železitou hlinou), ktoré dávame do chlieva v primejnej fážke nádobe, aby ju prasatá neprekrotili. Pri konci prvého týždňa do chlieva prasatički treba dodatočne položiť nádobu s páleným jačmeňom a nádobu s plnotučným mliekom. Mlieko musí byť uvarené buď dobre skysnuté. V druhom týždni života prasatá začíname ich intenzívnejšie kŕmiť.

Pálený jačmeň nahradzujeme postupne miešankou pre prasatá „P“ a plnotučné mlieko chudému. Mlieko v kŕmení prasnice a dokonca aj prasiat môžeme nahradíť miešankou „Provit“.

Korytá treba uložiť tak, aby prasatá nemali prístup ku kŕmivu prasnice a naopak — aby prasnica nezozierala pokrm prasatám. Dá sa to urobiť tak, že prasatá oddeliť od prasnice priehradou, alebo aj tak, keď korytá s potravou pre prasatá uložíme na zvlášť vybudovanej v chlieve poschodovej plošinke. Ke tejto plošinke postavíme potom šikmu dosku, na ktorú pribijeme priečne tenké latky. Zo začiatku musíme prasatá učiť vychádzať na túto plošinku, ale neskôr si na to zvykajú a rady vychádzajú hore.

Pri racionálnom dokrímaní prasiat môžeme ich skôr odlúčiť od prasnice, okrem toho prasatá dobre odchované sa lepšie kŕmia.

Do našej módnej kolekcie vám prinášame ďalšie zaujímavé modely. Zľava: Jednofarebná šatová sukňa s pestrou kvetovanou blúzkou a pekné bodkované šaty s jednofarebným kabátikom. Sprava: šaty pre plnoštihle ženy do práce a model vhodný do spoločnosti. Všetky modely sa vyznačujú tým, že sú vždy moderné a nebudete ich musieť odhadniť v budúcej sezóne ako nmoderné.

Krásne, jednodielne šaty pastelovej farby pre plnoštihle ženy sú vhodné pre každú príležitosť. Ich ozdobou sú brošne-kvetinky a gombíky tak isto v podobe kvetov. Susedný model sú obľúbené šaty jednoduchého strihu z lacnejších druhov látky.

MÁTE RÁDA VOŇAVKY?

Prirozeně. Avšak ne každá z nás si môže kúpať parfemy, ktoré vždy byly i sú drahé. Ale myžeme si doprát dobrov kolinskou vodu. Lze ji používať od rána do večera. Elegantní žena však používá parfém i kolinské vody tak, aby vúní neobtěžovala své okolí. Proto:

— Nepoužívej nikdy silné vonné parfemy, jestliže jdeš do divadla, cestuješ alebo navštívíš kavárnu, tedy jestliže budeš v blízkosti väčšej skupiny ľudí. Několik silně navoněných žen pohromadě — to je pírno utrení.

— Doporúčujeme parfémovať spánky, uši, krk a ramena.

— Originálni krásu tmavovláské zdúrazní těžší, exotická vůně.

— Blondýnky volí vúní trpkou a ostrou.

— Silně vonící kolinské vody se hodí do společnosti, nikoliv do zaměstnání.

— Veškeré voňavé prostredky používajme s mŕiou. Rídme se zásadou: lepe málo, než mnoho.

PREČO PLEŠIVEJÚ

Lebo jedia príliš málo bielkovín. K takému záveru dospejeli vedci z Kalifornie. Tito vedci vypracovali novú diagnostickú metódu, ktorá umožňuje rýchle zistieť nedostatok bielkovín v organizme. Pri tejto príležitosti konštatovali, že vlasové cibulky človeka, ktoré je málo bielkovín sú niekoľkokrát menšie ako človeka, ktorý je vystačujúce množstvo bielkovín. Píšeme to kvôli tým, ktorí chéu mať pekné vlasy — jedzte viac tvarohu!

FAREBNÉ KORÁLKY

Radíme, aby ste sa pozreli do krabičiek s „pokladmi“, celkom iste v nich najdete rozsypané farebné drevené alebo sklenené korálky. Korálky zapletené do vlasov sú modernou ozdobou tohorečných letných účesov.

TRÁPENÍ HEZKÉ MARISY

Pařížská modelka Marisa Berensonová tak upoutala dědice proslulé bankéřské rodiny Davida Rothschilda, že se s ní oženil. Svatba bola velkou společenskou událostí hlavního města Francie. Novomanžely vidíme na snímku; jak vidět, duševní krása není tím, co modelka ukazuje. Ještě pařížský fotograf našel mezi svými negativy řadu snímků paní Rothschildové v Evině rousé. Marisa samozřejmě chtěla získat tyto „choulostivé“ snímky a dokonce se s fotografem sou-

dila. Bezvýsledne. Fotograf tvrdil, že se nemůže vzdát snímků paní Rothschildové jak jí Pánbůh stvořil, protože si na ně za ta léta zvykl.

Z domáceho hrnca....

★ Rezance sa tak rýchle nerovaria, keď do vody, v ktorej ich varíme, pridáme lyžičku zemiakovéj mýky.

★ Kysnuté cesto lepšie rastie, ak droždie s mliekom, vajcia a maslo pridávame postupne do vopred zohriatej mýky nie naraz, ale v istom časovom odstupe.

★ Mieté mäso sa nám oveľa ľahšie oddelí od papiera, keď obal navlhčíme studenou vodou.

SUFLE

Z 5 bielkov robíme tuhý sneh. Za stáleho miešania pridávame 8 až 9 lyžic cukru. Nakoniec, za stáleho miešania pridávame 4 lyžice kakaa (alebo 4 až 5 lyžic džemu, po prípade štavu z jedného citróna).

Hotové suflé dávame na tukom vymazanú ohňovzdornú misu alebo na plech a vložíme do horúcej rúry na 25 minút.

Podávame ihneď po dohotovení.

Mladistvá farba, mladistvý strih, to sú najvýraznejšie črtky týchto roztomilých šiat zo slovenskej módy. V originále šatôčky sú svetlomodré

Trpezlivé a pracovité... sú najmodernejšie oblečenie. Samozrejme je tu reč o ženách, ktoré vedia háčkovať. Lebo v lete tento rok sa nosia nielen háčkované šaty, ale aj doplnky — kabelky a klobúky. Novinkou sezóny sú napríklad ručne urobené vlnené ponozky. Ponozky sú pekne farbene zladené tie šikovne si ich určite same uplet.

PARTNER VAŠEHO DÍTĚTE

Morálni a pedagogickou problematiku hranic rodičovské authority lze ukázat na jediném problému — když si totiž nezletilý potomek přivede domů partnera. Rodiče si musí uvědomit, že jejich dítě si nikdy nepřivede partnera takového, jakého si představují oni. Nejlépe, když počítají s nejhorším a potom uvítají každé sebemenší „vylepšení“. Nikdy však rodiče nesmí dovolit, aby si jejich potomek něco začal s alkoholikem, narokanem, příživníkem, kriminálním živlem a patologickým žárlivcem. Doporučujeme diskrétně zjistit, zda pracuje či studuje, zda nemá co činit s orgány bezpečnosti a zda nesužuje dítě nepriměřenou žárlivostí. Vše ostatní moudří rodiče ponechají zdvořile bez povšimnutí. Jestliže je tedy partner dítěte bezúhonný, nutno ho přjmout korektně a se vši slušnosti.

Je nezdvořilé, ba dokonce surové, řekne-li matka dceři „no, ty sis vybrala“ a krajně pochybně, vypraví-li se rodiče syna k rodičům nějaké dívky a prohlásí „nepřejeme si, aby vaše dcera chodila s naším synem“ nebo naopak. Jestliže jde o občanský bezúhonného partnera, můžete si být jisti, že se deceruška nebo synáček začnou nenápadně, ale důsledně odcizovat.

A jak to známe ze zkušenosti, upnou se citově ještě víc k tomu, kdo se rodičům nelíbí.

Rodičům nepřísluší, a ani jim příslušet nesmí, aby pro své děti vybírali partnery. Mohou jim pouze poradit, avšak nutno rozlišovat radu od rozkazu. Řeknete-li, „vezmi si koho chceš, ale když si vezme Honzu, nechod mi domů!“, pak jste nenašídli liberální řešení, nýbrž rozkaz s výhrůžkou. Řada rodičů by chtěla své osmnáct let pištané a hýčkané dítě důsledně doplatit až do „šťastného“ manželství podle svého gusta. A to nejdě. Budíž nám útěchou, že ten první partner našeho dítěte nemusí být manželem nebo manželkou, a že mnohdy zachování klidu a rozvahy a umírněný postoj mnohem více dokážou než rozkaz nebo zákaz.

ACH, TY ŽENY

— Hnedle mi bude sedmdesát a stále ještě se mi líbí ženské. Jak myslíš, může být opravdu zhoubné takové honění za sukněmi v mém věku?

— Pouze v tom případě — uklidňuje přítel — že bys opravdu některou dohonil...

humor

V preplneném autobusu říká starší pán dvanáctiletému chlapci, ktorý sedí:

— Dám ti dva zlote, když odstoupis své místo...

Chlapec okamžite vstane z místa a dostane dva zlote. Starší pán se obraci k paní, ktorá stojí vedle něho:

— Posadte se, prosím.

Žena okamžile vzhádá, potom si sedne a říká chlapci:

— Vašku, poděkuj pánovi za dva zlote...

Tvorivost' Mládeže

V súvislosti s jubileom Spoločnosti sme vypísali súťaž pre mládež. Hlavnou tému súťaže bolo 25. výročie založenia a pôsobnosti Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ako aj územie na ktorom žijem v mojej predstaviteľství. Dostali sme kresby a sošky od mladých, stálych čitateľov Života. Výsledky súťaže sú bohaté: 75 mladých čitateľov posalo svoje kresby a maľby, 19 — sošky a plastiky v dreve. Celkovo nadišlo 121 prác. Súťažná komisia, ktorej členmi boli dve výtvarné umelkyne Joanna Derešová a Lidia Boniecka, tajomník UV KSCas Augustin Andrašák, ako aj za redakciu red. Marian Kaśkiewicz, nemala ľahkú úlohu pri posudzovaní prác. Všetci účastníci sa predsa snažili poslať svoje najlepšie práce do súťaže, ktorá im bola zvlášť blízka svojou tematikou. Preto súťažná komisia sa rozhodla udeliť vecné odmeny (ich hodnota je vyjadrená v zlótych).

odmena

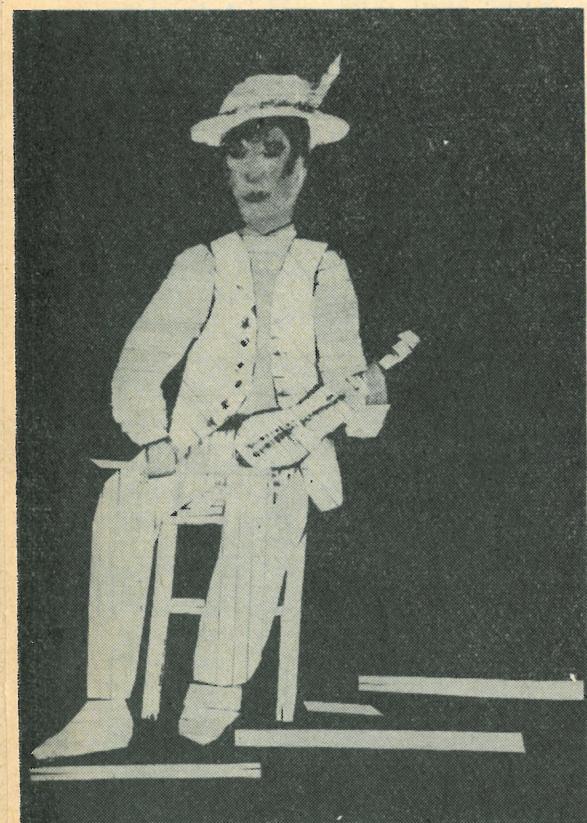
KRISTÍNA
MONIAKOVÁ

1

7

odmena
IRENA PASTVOVÁ

odmena

DANUTA VYRUCHOVÁ

6

9

odmena
ANNA PILCHOVÁ

odmena
JADWIGA
KARKOSZKOVÁ

8

V oblasti kresby a maliarstva

1. Kristina Moniaková — Horná Zubrica — 500 zl.
2. Ján Ďurčák — Horná Zubrica — 400.— zl.
3. Danutá Ogóreková — Horná Zubrica — 300 zl.
4. Anna Šoltýsová — Nová Bela — 200 zl.
- 5.-9. Emília Zarembová (Horná Zubrica), Danuta Wyruchová (Horná Zubrica), Irena Pastová (Veľká Lipnica), Jadwiga Karkoszková (Horná Zubrica), Anna Pilchová (Jablonka) — po 100 zl.

Ookrem toho ostatní účastníci súťaže v oblasti kresby a maliarstva dostanú knižné odmeny.

Niektoré odmenené práce uverejňujeme na mládežníckej stránke v októbrovom čísle Života; sú to tie, ktoré môžeme reprodukovať z ohľadu na technické možnosti našej tlačiarne.

V oblasti sochárstva, súťažná komisia sa rozhodla udeliť nasledujúce vecné odmeny (ich hodnota je vyjadrená v zlótych):

1. Ján Chowaniec z Jurgova — 500 zl za sošku Pán Twardowski,
2. Andrzej Matińczak z Jurgova — 400 zl za sošku Roľník,
3. Jan Wojtas z Jurgova — 300 zl za sošku Jánošík.

Ostatní autori sošiek z Jurgova: Helena Gombošová, Mária Vojtasová, Alojz Martinčák, Franciszek Ciagwa, Jozef Vojtas, Jozef Bzirkat, Ján Šoltýs, Jozef Vojtas a Marta Gombošová dostanú odmeny v hodnote 100 zl.

Snímky niektorých výtvarných prác uverejníme na stránke pre mládež v novembrovom čísle Života.

Na okraji súťaže máme jednu základnú pripomienku. Tak teda, všade tam kde mládež prejavuje umelecké nadanie venujú pozornosť bud' učitelia v škole alebo ľudový umelec (mimo školy) — výsledky takejto pomoci sú viditeľné.

Preto nás ani neprekvapujú výsledky v oblasti kresby a maliarstva dosiahnuté deťmi zo školy č. 2 v Hornej Zubriči alebo v oblasti rezbárstva v Jurgove, kde sa mládeži venuje ľudový umelec, nás krajjan Andrej Gomboš.

Súťažná komisia sa rozhodla udeliť odmeny po 500 zl. tým, ktorí mládeži venujú najviac času, t.j. Andrejovi Gombošovi z Jurgova a učiteľke zo základnej školy č. 2 v Hornej Zubriči. Dakujeme im za ich prácu a zároveň blahoželáme.

rady · poradňa · rady · poradňa · rady

Prawnik

Wśród wielu pytań na tematy prawne jakie przychodzą do naszej redakcji dwa z nich mogą zainteresować szerszy ogólny czytelnik.

Czytelnik ze Spisza pyta, kto ma prawo do zasiłku

pogrzebowego po zmarłym emerycie lub rencie. Odpowiadamy:

Ustawa o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin z 23 stycznia 1968 r. wyraźnie postanawia, że zasiłek pogrzebowy wypłaca się osobie, która pokryła koszt pogrzebu z tym, iż różnie kształtuje się jego wysokość.

Jeżeli pogrzeb opłacił małżonek, dzieci, wnukowie, rodzeństwo lub inna osoba, która prowadziła ze

zmarłym rencistą wspólnie gospodarstwo domowe — zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości trzykrotniej emerytury lub renty (bez dodatków rodzinnych). Jeżeli koszt pogrzebu pokryła inna osoba, zasiłek pogrzebowy jest wypłacany w wysokości faktycznie poniesionych kosztów, z tym, że nie więcej niż wynosi trzykrotna emerytura lub renta.

Druge pytanie od naszego czytelnika z Zielona Góra: Kto i na czym wnio-

sek przyznaje medal dla małżonków za długie pożycie. Odpowiadamy:

Odznaczenia dla małżeństw, które wspólnie przeżyły 50 lat, przyznaje Rada Państwa na wniosek odpowiedniej Wojewódzkiej Rady Narodowej. Do WRN mogą zwracać się w tej sprawie sami jubilaci, ich rodzina, znajomi, organizacje społeczne a także rady narodowe niższego szczebla. Jest to odznaczenie honorowe i przyznawane tylko jeden raz.

Veterinarz

PIEŁEGNOWANIE KOPYT U KONI

Koń jako siła pociągowa, traci swoją wartość w większości przypadków na skutek schorzeń i zniekształceń kopyt. Kopyta zwięzłe, pełne, krzywe, o rogu kruchym, lamliwym, z gnijącą strzałką są następstwem niedostatecznej opieki ze strony właściwego kiciela jak również niedociągnięć fachowych podkucywaczy. Jednym z najważniejszych warunków pielegnacji kopyt jest termi-

nowe i prawidłowe podkucie. Róg kopyt podkutych ścięta się tylko w nieznacznym stopniu, narastający zaś nowy róg wydłuża kopyto, przez co staje się ono nienoszowne do podstawy i wskutek tego koń traci właściwe podparcie, potykając się i szybko się męczy. Aby uniknąć tego należy przestrzegać terminowego podkucowania. Termin ten zależy od pracy konia, szybkości narastania rogu, rodzaju terenu na jakim pracuje i pory roku. Z tych powodów termin odnawiania podkucia waha się od 3–6 tygodni. Prawidłowe podkucanie koni polega na dokładnym i starannym dopasowaniu dobrze odkutego podkowy dającej pewne i równomierne podpar-

cie całej powierzchni brzegu kopyta. Drugim warunkiem właściwej pielegnacji kopyt jest unormowanie ruchu i pracy konia. Ruch powoduje lepsze krażenie krwi, a przez to powstaje także zdrowy i mocny róg. U koni przebywających dłuższy czas w stajni, róg wysycha, staje się kruchy i butwieje. Trzecim wreszcie warunkiem jest higiena kopyt. Kopyta powinny być czyste. Po całodziennej pracy kopyto należy oczyścić zwracając szczególną uwagę na podeszwę. Kopyto nałuszcza się tylko w przypadkach gdy róg kopytowy jest bardzo suchy. Po nawilżeniu kopyta woda, należy wcierać (a nie smarować) w kopyto czystą wazelinę lub nieso-

lony tłuszcz wieprzowy. Nie wolno do natłuszczenia używać smaru do osi lub innych smarów technicznych. Konie niepodkute winny mieć przynajmniej dwa razy w miesiącu oczyszczony róg, usuwane załamania. To samo dotyczy żrebiąt, u których zabieg te wykonuje się po raz pierwszy w 7–8 miesiącu. U rozkutych klaczek żrebnich należy zaniechać zabiegów przy kopycie na 1–2 miesiące przed ożrebiением. Wreszcie pośrednim, lecz nieodzownym warunkiem pielegnacji kopyt jest należyte żywienie i trzymanie koni w stajniach czystych, suchych i dobrze przewietrzanych.

HENRYK MĄCZKA

Zuzka

TRENÁ BÁBOVKA

Rozpočet pre viac osôb: 120 g masla, 250 g cukru, 300 g krupicovej múky, 30 g hrozienok, 20 g práskevý cukru na posypanie, 3 vajcia, 2 dl mlieka, 1 balíček prášku do pečiva, citrónová kôra.

Maslo miešame s práskevým cukrom až do spnenia. Potom postupne pridávame žltky. Do vymiešanej zmesi pridáme mlieko, múku s práskom do pečiva, posprávame citrónovú kôru, sneh a hrozienku. Cesto dobre premiešame, vlejeme do vymiestanej a múkou posypanej bábovky formy a v stredne tepelj rúre pečieme asi 30–40 minút. Upečené bábovky vyklopíme a posypeme cukrom.

líme, podlejem vodou a dusíme. Počas dusenia pridáme zvyšok pokrájané zeleniny. Mäkké mäso výberieme, šavu zahustime smotanou, v ktorej sme rozhabarkovali múku, okyslime a nakoniec pridáme cukor. Pokrájané mäso vložíme späť do štavy.

Podávame s ryžou alebo zemiakmi.

ZAPEKANÉ REZANCE S MÄSOM A ZELENINOU

Rozpočet pre viac osôb: 320 g rezancov (cestoviny), 200 g bravčového mäsa, 80 g masti, 40 g cibule, 120 g kelu, 120 g karfiolu, 150 g mrkví, voda, soľ, zelený petržlen, čierne koreniny, červená paprika.

Na masti zapeníme pokrájanú cibuľu, pridáme pokrájané mäso, vodu, soľ, koreniny, papriku a dusíme. Neskôr pridáme očistene pokrájanú zeleninu a dodusíme. Šavu necháme odpariť, primiešame uvarené rezance, posiekany zelený petržlen, dáme na vymestený pekák a zapečíme.

BRATISLAVSKÉ TELACIE

Rozpočet pre viac osôb: 400 g telacieho mäsa z pliecka, 40 g masti, 120 g koreňovej zeleniny, 20 g cibule, 20 g cukru, 20 g hladkej múky, 1 dl smotanového alebo 1 dl mlieka, bobkový list, čierne koreniny, soľ, voda, oct.

Telacie mäso opečieme na masti a výberieme. Na masti prážime pokrájanú cibuľu a zeleninu pokrájanú na rezance. Potom pridáme mäso, soľ, bobkový list, čierne koreniny, soľ, voda, oct.

vý list, koreniny, podlejeme vodou a dusíme. Mäkké mäso výberieme, šavu zahustime smotanou, v ktorej sme rozhabarkovali múku, okyslime a nakoniec pridáme cukor. Pokrájané mäso vložíme späť do štavy.

Podávame s makaronmi.

JABLKOVO REZY KREHKÉ

Rozpočet: 4 vajcia, 400 g práskevýho cukru, 50 g orechov, 1/2 kg jablk, 1/2 kg krupicovej múky, prások do pečiva, vanilkový cukor, citrónová kôra, mletá škorica.

Poleva: 200 g práskevýho cukru, 4 lyžice horúcej vody, 2 lyžice kakaa, prípadne rumová esencia alebo citrónová šava.

Celé vajcia dobrze vymiešame s práskevým cukrom. Do vymiešaných pridáme posekané orechy, posprávané jablká (neolípané), krupicovú múku, posprávané citrónovú kôru, vanilkový cukor, prípadne i škorica. Upečieme na vymestenom a múkou posypanom väčšom plechu.

Poleva: Práskevý cukor s horúcou vodou a príchuťou (kakao, rum alebo citrónová šava) dobrze vymiešame a vylejeme na ešte teply koláč, ktorý po stuhnutí polevy pokrájame na rezy.

MRKVOVÉ PEČIVO

Rozpočet: 200 g krupicovej múky, 140 g mrkví,

140 g masla alebo margarinu, 1/2 balíčka prášku do pečiva, 1 lyžica mlieka, 150 g lekváru, 30 g práskevového cukru na posypanie, soľ, citrónová kôra.

Očistenú, uvarenú mrkvu pretrime cez situ. Tuk rozdrobíme s múkou, pridáme pretretý mrkvu, prášok do pečiva, posprávanú citrónovú kôru, soľ, mlieko a vypracujeme cesto. Na pomáčenej doske ho rozvalkáme asi na hrubú stebľu a pokrájame na rovnaké štvorčeky, ktoré plníme lekvárom. Štvorček preložíme do križa, pritlačíme a dáme na suchý plech upieciť. Šavu zaprášime múkou, povaríme, mäso zväžíme evertne alebo drevku, pokrájame a vložíme späť do štavy.

Rozpočet pre viac osôb: 500 g hovädzieho mäsa zo stehna, 50 g masti, 50 g cibule, 2 vajcia, 20 g hladkej múky, soľ, voda, čierne koreniny.

Do pozdĺžneho hovädzieho svalu urobíme otvor (v smere vláken), do ktorého vložíme vajcia uvarené na tvrdvo a olúpané. Otvor zasíjeme alebo spojíme drevkom. Potom mäso opečíme na masti, pridáme posprávanú cibuľu, ešte počasné posolíme, okoreníme, podlejeme vodou a dusíme. Pred dohotovením ho dáme odkrytie do rúry dopieciť. Šavu zaprášime múkou, povaríme, mäso zväžíme evertne alebo drevku, pokrájame a vložíme späť do štavy.

Podávame so zemiakmi a prívarkom alebo s ryžou a salátom, alebo uhorkou.

HOVĀDZIE PRETAHOVANÉ ZELENINU

Rozpočet pre viac osôb: 500 g hovädzieho mäsa, 40 g masti alebo oleja, 20 g cibule, 80 g mrkví, 40 g zeleru, 40 g petržlenu, 40 g kálerábu, 10 g hladkej múky, soľ, voda.

Hovädzie mäso v celku umyjeme, popřežávame očistenou zeleninou pokrájanou na rezance, dáme na zapenenu cibuľu, poso-

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNYMI ČAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORE VÁS ROZČUELUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ŽIVOT, WARSAWA, UL. FOKSAL 13. ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NÁŠHO ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie František Bednářík (Nowa Bielawa), Augustín Bryja (Lapsze Wyżne), Mirona Czíškóvá (Zelów), Józef Gribáč (Podwilek), Józef Griglak (Niepolomice), Vladimír Hess (Lublin), Bronisław Knapčík (Mikołów), Jan Koválik (Zubrzyca Dolna), Ján Krissák (Krempech), Waclaw Lušinský (Zelów), Lídia Misiakowa (Zubrzyca Górska), Lídia Mundulová (Kuców), Ignác Nižník (Myślenice), František Svetlik (Lipnica Mała), Ján Sviatik (Piekielnik), Ján Špernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gęsińiec), Zofia Wasielak (Lapsze Niżne), Andrej Vojta (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valeria Wojnarowska. Tłumaczenia na język polski — Elżbieta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstów słowackich — Ján Kacvínsky. Korekta jęz. słowackiego Ján Spernoga. Red. tech. — Krystyna Tomczyk. Oprac. graf. — Joanna Deresz. „ŽIVOT” ukazuje się około 15 każdego miesiąca.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca.

Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, FOKSAL 13. TEL.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57. Cena prenumeraty krajowej: kwart. 3 zł, półroczn. 6 zł, roczn. 12 zł.

Instytucje państowe, społeczne, zakłady pracy, szkoły, itp. mogą zamawiać prenumeraty wyłącznie w miejscowościach Oddziałach i Delegaturach „Ruch”, w terminie do 23 listopada na rok następny.

Prenumeratorzy indywidualni mogą opłacać prenumeraty w urzędach pocztowych i u listonoszy, lub dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 — Centrala Kolejowa Prasy i Wydawnictw „Ruch”, Warszawa, ul. Towarowa 28 (w terminie do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty).

Prenumerata za zlecenie wysyła za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch”, Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO Nr 1-6-100024.

Oddano do sklepu 28.VIII.72 r. Numer zamknięto 30.IX.72 r. Druk Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1457. A-67.

KALENDÁR 1972

OKTÓBER — ŘÍJEN

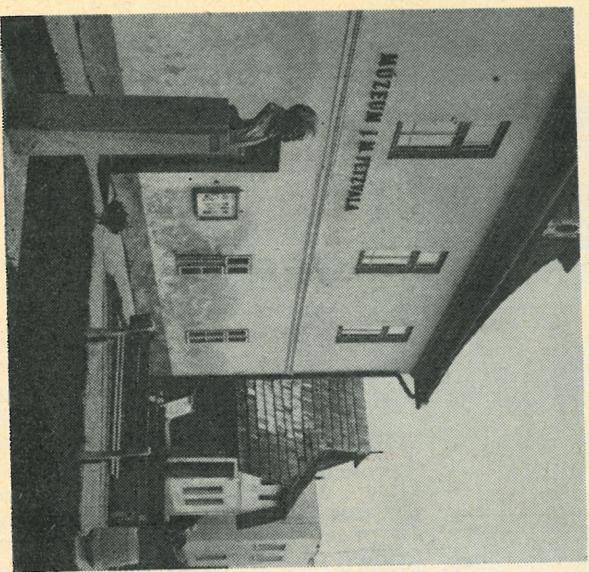
1. NEDELA Danuta	16. PONDELOK Ambróz
2. PONDELOK Teofil	17. UTOROK Margaréta
3. UTOROK Tereza	18. STREDA Lukáš
4. STREDA František	19. STVRTOUK Peter
5. STVRTOUK Placík	20. PIATOK Irena
6. PIATOK Artur	21. SOBOTA Uršula
7. SOBOTA Mária	22. NEDELA Filip
8. NEDELA Brigitá	23. PONDELOK Teodor
9. PONDELOK Eudovít	24. STREDA Martin
10. UTOROK Paulína	25. STVRTOUK Krišpín
11. STREDA Emil	26. Lucián
12. STVRTOUK Eustách	27. PIATOK Ivona
13. PIATOK Eduard	28. SOBOTA Tadeáš
14. SOBOTA Bernard	29. NEDELA Euzébia
15. NEDELA Hedviga	30. PONDELOK Zenobízia
1. októbra vých. sl. 5.37	záp. sl. 17.14
15. októbra vých. m. 23.47	záp. m. 14.53
1. októbra vých. sl. 6.01	záp. sl. 16.42
15. októbra vých. m. 13.38	záp. m. 21.56

NOVEMBER — LISTOPAD

1. STREDA Všetkých svätých	8. STREDA Sever
2. STVRTOUK Pamiatka zosnulých	9. STVRTOUK Teodor
3. PIATOK Hubert	10. PI

... AK SÚ DEJINY CIVILIZÁCIE DE-
JINAMI PRACE, DEJINAMI PRERU-
ŠOVANEJ, ALE VZDY ZNOVA VÍ-
TAZIACEJ STAVBY, POTOM SÚ TO
AJ NASE DEJINY. SME NÁROD STA-
VITEĽOV NIENEN V METAFORIC-
KOM, ALE V SKUTOČNOM SLOVA
ZMYSLE...

ZO SLOVENSKÝCH DEJÍN

Významným rodákom zo Spišskej Belej bol slovenský fyzik, matematik Jozef M. Pezval (1807 – 1891), vynálezca prvej na svete objektív u velkej svetelnosti, ktorý dal základy dnešnej modernej fotografie. Na podstavci Pezvalovo pomníka na Viedenskej univerzite, kde bol profesorom, je napísane: „Jeho meno nikdy nevymizne z pamäti, dokial budú fotografie tešiť ľudské oči“. V jeho rodnej Spišskej Belej bolo pred niekoľkými rokmi zriadené Pezvalovo múzeum.

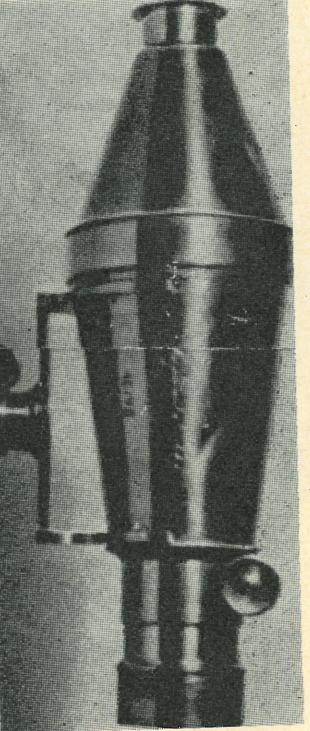
Náša Veľká encyklopédia pod heslom Pezval (8. zväzok, str. 608) informuje: maďarský matematik (čiťaj slovenský — ach! ta premostatková hiesla. Dalo by sa snasť ešte spravedlníctvo chybu, keby encyklopédii vydali pred ukončením prvej svetovej vojny,

MNOHÝCH

JEDNÍ Z

Vladimír Mináč: Dúchanie do pahrieb)

卷之三

A black and white portrait photograph of actress Maximilian Petava. She is shown from the chest up, wearing a dark, off-the-shoulder dress. Her hair is styled in an elaborate, dark, wavy updo. She has a gentle expression, looking slightly to her right. The lighting is soft, creating a dramatic effect with shadows on her face.

ru. V roku 1898 vydal sa do Ameriky, do-
ensylyvanie na faru vo Wilkes Barre, v slo-
venskom prostredí. Stáral sa o nich, postavil
ostrol, a popri tom odával sa rádiotelegra-
fom. V roku 1902 laboratorne vyskúšal svoj systém
spomínania bezdrôtových signá-
ly sylania a prijmania bezdrôtových signá-
lov, ktorý v Amerike nazval „Ton-system“.
Ráv verejna skúška bezdrôtového telegrafo-
ra r. 1905, na ktorej Murgašovi sa podarilo
uspiesne dopraviť depeše do vzdialeneho
300 km Brooklynu. Celkove ziskal 12 paten-
tov v obore rádiotelegrafie, ktoré mal velký
význam a prispeli k zdokonaleniu telegrafie.
Po prvej svetovej vojne zrod Československej
republiky napomáhal zbierku finančných
prostriedkov. Podpísal Pittsburghsku dohodu.
Po krátkom pobýve doma, vrátil sa do Ame-
riky, a tu aj zomrel. V Spojených štátach, po-
čas prvej svetovej vojny vynálezcом a kon-
štruktérom leteckého padáka, ktorý bol pa-
tentovaný v USA 25.VIII.1914, stal sa Slovák
— Štefan Banič, rodák zo Smolenickej No-
vej Vsi (1871—1941). Asi jeho prechodom bol
Cyprian — lietajúci mnich z Červeného kláš-

Významným rodákom zo Spišskej Belej bol slovenský fyzik, matematik Jozef M. Petzval (1807 – 1891), vynálezca prvého na svete objektív u vernej svetelnosti, ktorý dal základ dnešnej modernej fotografie. Na podstavci Petzvalovho pomnika na Viedenskej univerzite, kde bol profesorom, je napisané: „Jeho meno nikdy nevymizne z pamäti, dokiaľ budú fotografie tešíť ľudské oči“. V jeho rodnnej Spišskej Belej bolo pred niektorými rokmi zriadené Petzvalovo múzeum.

Naša Veľká encyklopédia pod heslom Petzval (8. zväzok, str. 608) informuje: že paríšsky matematik (čítaj slovenský — ach! tá presnosť redaktorov hlesla. Dalo by sa snažiť ešte spravedlnieť tuto chybu, keby encyklopédii vydali pred ukončením prvej svetovej vojny,

ked Slovensko bolo súčasťou Uhorského kráľovstva, ale dnes...), od roku 1837 profesor matematiky na Viedenskej univerzite, od 1849 člen Rakúskej akadémie vied, autor prác z teórie diferenciálnych rovnic, roku 1840 zos-trojil fotografický objektív s pomerne veľkou svetelnosťou. Bol to prvý objektív urobeny na základe teoretických výpočtov, používaný vo fotografii 50 rokov. Súčasné objektívy tohto typu sa používajú v astronomii, ako aj vo filmových premetiacich aparátoch a projek-toroch.

tora, šesťročná sirota, ktorého vychovali ka-
medulskí mnisi. Pre jeho schopnosti ho rok-
a 1717 poslali na učenie k levočskému chirur-
govi. V štúdiach dokračoval vo Vratislav-
sku. Okrem medicíny venoval sa botanike a od
1775 už ako fráter vykonával funkciu lekára
niku a hovorilo sa o nom, že je znalcom tis-
cich remesiel. Poznal a zbierať liečivé bylinky
a pripravoval z nich liečivé odvary. Jeho he-
bár s 275 vybranými rastlinami je zacínava-
vý v múzeu TANAP-u v Tatranskej Lomni.
Každá rastlina má latinsky, grécky, poľský
nemecký názov a lekárnický záznam. Cypríad
nemal aj výrobu skla a zaoberal sa vráj-
alchymiou. Veľa sa tiež zachovalo v ňom pí-
vesti. Podľa nich mal sa zaoberať aj aerona-
mikou a snažil sa dokázať vŕtačstvo ľudové
nad vzduchom. Zostrojil si zvláštne krídala
robil zlefy z Troch korún do Červeného ká-
tora. Avšak malo to pobúriť nařakaných lu-
tov. A nitriansky biskup označil jeho postup
a protivný zákonom prírody, ktorá iba vtáko-
dala krídla a prikázal pristopiť späť na m-
estí v Spišskej Belej. V dnešnom kásto-
-múzeum, o čom súne už písali, sa na Cyprí-
novu pamiatku obnovila jeho alchymic-
dielna i záhradka s liečivými bylinky.

a pripravoval z nich liečiny. V máji s 275 vybranými rastlinami je zachovaný bár s TANAP-u v Tatranskej Lomnici. V miestnej TANAP-u v Tatranskej Lomnici. Každá rastlina má latinský, grécky, poľský a nemecký názov a lekárnický záznam. Cyprián poznal aj výrobu skla a zaoberal sa vráj aj alchymiou. Veta sa tiež zachovalo v ňom po-vesti. Podľa nich mal sa zaoberať aj aerona-tilkou a snažil sa dokazovať vifaszivo človeka nad vzduchom. Zostrojil si zvláštne krídla a robil zlety z Troch korún do Červeneho kláš- tora. Avšak malo to pobúriť nalkaruných ľudí a nitrianský biskup označil Jeho postup za protivný zákonom prírody, ktorá iba vtákom dala krídla a prikázať prístroj spáliť na námestí v Spišskej Belej. V dnešnom Kláštore-múzeum, o čom sme už pisali, sa na Cypriá-novu pamiatku obnovila jeho alchymická dielňa i záhradka s liečivými bylinami.

ZNAK
ZVIERATNÍKA
SKORPIONA

to připade však
přateľstvo, je
hovanie zo zábá-
kovo
Všetci ľudia
tento známeninu
na pochvaly
Čeľí stále pojí
myšliené a
uznané. Aj s
patizujú častotu
mery lichotenia
očarí a oviať
ktorým by sa
dikt., vôbec nez-
to sa najradšej
osobami, ktorérež
sevne nevykrov-
buju, aby bolini
Ak stretnu člove-
ky duševne
ko ned' je oheň
Hradajú priekom
mohli poškriete-
jú uražlivý
radi provokují
rádli provokují
Ich typickou
je veľká genia-
júca sa slovan-
mi. Majú vždy
divné napady
dobré, ale rada
realizovať. V
velmi zabavne
Svojimi spôsoci
upútajú. Zaujím-
ostí
mystické veci.

nejdříve všechno po
po skôr spe-
narozené v
si potřpia
a uznání.
sout, že ich
výkony sú
ludmi sym-
iba podla
a. Vedia ich
udnut. Tudi,
mali podria-
násť. Pre-
j priatelia s
sa im du-
majú. Potre-
obdivovaní.
veka rova-
vyspelého.
na streche.
nu, aby sa
bit. Používa-
humor. Lebo
ú nepriateľa.
i vlastnosti
lita, prejavu-
ni aj skutka-
y nové a po-
často veľmi
tedokážu ich
spoločnosti sú
i a obrúbení.
obní každého
imaju sa aj o

celkom zrieknu erobi-
venujú sa umeni-
náboženstvu. Medzi
národenými v tom-
namení nájdeme naj-
náboženských fanati-
ká manželstvo sa im
vznamení hodia ľudia naroz-
lebo sami sú panovo-
i a potrebujú niekoho,
by sa im vtedy prisťo-
by. Ale dobre sa znamená-
osobou narodenou v
osobou Korzoča. Akko-
nájdu osobu, ktorej
iac stojí v znamená-
cipóna, mohli by aj s
byť šťastní.

ZNAMENIE ŠKORPIÓNA

Do tohto znamenia vstupuje Slnko dňa 24. októbra a zostáva v ňom do 22. novembra. Vládom znamenia je Mars.

Ladia narodení v tomto znamení bývajú veľmi vysokí a majú veľmi prenikavé myšenie. Sú neobyčajne bystrí, väčkovo nové a neznáme veľmi rýchlo pochopia. Ich myšenie však iba neprijima vedomosti, ale ich aj rozviaj. Obyčajne mávajú originálne náhrady, ktoré s úplným fanatizmom aj obahujú. Ak im niekto protirečí, dokážu sa trochu rozčuliť. Zvyknú byť zanoviti; ak si už vytvorili svoj nárad, málodesky ho opúšťajú.

Zvláštní sú aj tým, že raz sú neobyčajne ochotní a dokážu sa ceľi angažovať. Inokedy nestriplia ani najmenší odpor a kruto vystúpia voči každému, kto sa im nepáči. Posudzovať ich je veľmi ľahko. Lebo nikdy nemožno dosť dobre odhadnúť, na čo a ako budú práve reagovať. Niekoľko očakávame, že teraz budú láskaví a ochotní, ale oni sú prave teraz uštiečkáme od nich nič dobré, priam sršia ochotou pômoct. Skoro súčasne majú chut pomáhať i iníč.

Veľmi im záleží na prateľoch. Pre kamaráta sú ochotní obetovať všetko a nič im nie je príliš druhej, ak ho chce vidieť spoločneho. No horšie je s tým, čo sa im znepráví. Ten potenciálny nepriateľstvo so všetkou doslednou krutosťou. Vedla sa veľmi pomstíť a

Do tohto znamenia vstupuje Slnko dňa 24. októbra a zostáva v ňom do 22. novembra. Vládom znamenia je Mars.

Ladia narodení v tomto znamení bývajú veľmi vysokí a majú veľmi prenikavé myšenie. Sú neobyčajne bystrí, väčkovo nové a neznáme veľmi rýchlo pochopia. Ich myšenie však iba neprijima vedomosti, ale ich aj rozviaj. Obyčajne mávajú originálne náhrady, ktoré s úplným fanatizmom aj obahujú. Ak im niekto protirečí, dokážu sa trochu rozčuliť. Zvyknú byť zanoviti; ak si už vytvorili svoj nárad, málodesky ho opúšťajú.

Zvláštní sú aj tým, že raz sú neobyčajne ochotní a dokážu sa ceľi angažovať. Inokedy nestriplia ani najmenší odpor a kruto vystúpia voči každému, kto sa im nepáči. Posudzovať ich je veľmi ľahko. Lebo nikdy nemožno dosť dobre odhadnúť, na čo a ako budú práve reagovať. Niekoľko očakávame, že teraz budú láskaví a ochotní, ale oni sú prave teraz uštiečkáme od nich nič dobré, priam sršia ochotou pômoct. Skoro súčasne majú chut pomáhať i iníč.

Veľmi im záleží na prateľoch. Pre kamaráta sú ochotní obetovať všetko a nič im nie je príliš druhej, ak ho chce vidieť spoločneho. No horšie je s tým, čo sa im znepráví. Ten potenciálny nepriateľstvo so všetkou doslednou krutosťou. Vedla sa veľmi pomstíť a

Do tohto znamenia vstupuje Slnko dňa 24. októbra a zostáva v ňom do 22. novembra. Vládom znamenia je Mars.

Ladia narodení v tomto znamení bývajú veľmi vysokí a majú veľmi prenikavé myšenie. Sú neobyčajne bystrí, väčkovo nové a neznáme veľmi rýchlo pochopia. Ich myšenie však iba neprijima vedomosti, ale ich aj rozviaj. Obyčajne mávajú originálne náhrady, ktoré s úplným fanatizmom aj obahujú. Ak im niekto protirečí, dokážu sa trochu rozčuliť. Zvyknú byť zanoviti; ak si už vytvorili svoj nárad, málodesky ho opúšťajú.

Zvláštní sú aj tým, že raz sú neobyčajne ochotní a dokážu sa ceľi angažovať. Inokedy nestriplia ani najmenší odpor a kruto vystúpia voči každému, kto sa im nepáči. Posudzovať ich je veľmi ľahko. Lebo nikdy nemožno dosť dobre odhadnúť, na čo a ako budú práve reagovať. Niekoľko očakávame, že teraz budú láskaví a ochotní, ale oni sú prave teraz uštiečkáme od nich nič dobré, priam sršia ochotou pômoct. Skoro súčasne majú chut pomáhať i iníč.

Veľmi im záleží na prateľoch. Pre kamaráta sú ochotní obetovať všetko a nič im nie je príliš druhej, ak ho chce vidieť spoločneho. No horšie je s tým, čo sa im znepráví. Ten potenciálny nepriateľstvo so všetkou doslednou krutosťou. Vedla sa veľmi pomstíť a

po vete
vole
ky a alebo
ludum
to zna
viac
kov.
Prv
najte
deni
Ryb
váč
kto
sobit
aj sibi
znamen
však
Mesi
Skoo
ňou
Vj
v id
zloži
tvrd
ciph
ho
veri
choos
noss
vzia
nar
pi66
my
bra
im
ně
neb
bry
can
str
str
skr
čen
da
do
pro
dru
dru
by
rat
ba

e manželskovo sa im pôsíte hodia ľudia naro- celkom zrieknu ero- venujú sa umen- náboženstvu. Medzi i narodením v tom- námenní nájdeme naj- náboženských fanati- e manželskovo sa im pôsíte hodia ľudia naro- celkom zrieknu ero- venujú sa umen- náboženstvu. Medzi i narodením v tom- námenní nájdeme naj- náboženských fanati- e manželskovo sa im pôsíte hodia ľudia naro- celkom zrieknu ero- venujú sa umen- náboženstvu. Medzi i narodením v tom- námenní nájdeme naj- náboženských fanati-

ZNAMENIE ZVIERATNÍKA ŠKORPIÓNA

Astro

Lógia
tuto svoju vlastnosť nikdy
neváhajú využiť. Dokážu
hant človeka na každoruč-
nokruhu, len aby ho znemo-
nilí. V tomto ohľade sú
velmi neúprosní.

padoch tento zväzok netrvá dlhho. Lebo svojho druhu utrápia. Sú veľmi žiarliví a veľmi nedôverčí. Pre ich panovoľnosť a hašteri- vost nemôžno s nimi dobre vychádzať. Majú sklon k sadizmu. Niekedy vymýšľajú až nemôžne veci, aby ťa mohli trafiť.

N A ZAHNANIE DLHEJ CHVILE